

Комунальний заклад
«Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ПЕРШОГО РІВНЯ
ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДИТИНИ
В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

ЖИТОМИР 2022

Комунальний заклад
«Житомирський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРШОГО РІВНЯ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДИТИНИ
В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Навчально-методичний посібник

ЖИТОМИР
2022

УДК 376-056.2/.3:373.5

О 64

*Рекомендовано до друку вченою радою комунального закладу
«Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради (протокол від 05 травня 2022 року № 3)*

Рецензенти:

В. М. Шевченко, старший науковий співробітник Відділу освіти дітей з порушеннями слуху, в. о. Вченого секретаря Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, доктор педагогічних наук

В. О. Калінін, заступник директора з навчально-методичної роботи КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, кандидат педагогічних наук, доцент

О 64 Організація першого рівня підтримки для дитини в закладі загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник / КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР ; за ред. О. С. Голентовської. – Житомир : КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, 2022. – 127 с.

У навчально-методичному посібнику представлено огляд низки обов'язкових кроків, необхідних для організації першого рівня підтримки в закладі загальної середньої освіти для осіб, які мають поодинокі, епізодичні освітні труднощі.

Адресовано педагогічним працівникам, а також фахівцям інклюзивно-ресурсних центрів для здійснення інформаційно-просвітницької діяльності.

© Комунальний заклад «Житомирський обласний
Інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради, 2022

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	6
I ОСВІТНІ ТРУДНОЩІ ТА РІВНІ ПІДТРИМКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	8
1.1 Категорії освітніх труднощів	9
1.2 Рівні підтримки	11
II ПЕРШИЙ РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДИТИНИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	16
2.1 Педагогу про базові засади розвитку дитини	16
2.2 Психологічна грамотність учителя: як розпізнати проблему та яка підтримка може знадобитись	19
2.3 Первинна оцінка потреб дитини в закладі освіти	24
2.4 Специфіка роботи команди психолого-педагогічного супроводу	27
III ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІТНЬОГО МАРШРУТУ: ПРИКЛАДИ ІПР	32
3.1 Орієнтири створення ІПР для дитини в межах I рівня підтримки	32
3.2 Приклад ІПР для дитини, яка має функціональні (сенсорні) та фізичні труднощі	41
3.3 Приклад ІПР для дитини, яка має навчальні та соціоадаптаційні труднощі	61
3.4 Приклад ІПР для дитини, яка має інтелектуальні та навчальні труднощі	80
3.5 Приклад ІПР для дитини, яка має соціоадаптаційні труднощі	96
IV СПІВПРАЦЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДТРИМКИ ПЕРШОГО РІВНЯ	116
4.1 Робота з батьками дитини, яка має освітні труднощі	116
4.2 Особливості взаємодії вчителів та додаткових фахівців	122
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	125

СКОРОЧЕННЯ

ЗЗСО	Заклад загальної середньої освіти
ІПР	Індивідуальна програма розвитку
ІРЦ	Інклюзивно-ресурсний центр
КППС (КС)	Команда психолого-педагогічного супроводу (команда супроводу)
МОН	Міністерство освіти і науки
ООП	Особливі освітні потреби (особливі потреби)
РДУГ	Розлад дефіциту уваги з гіперактивністю
РХП	Розлад харчової поведінки
ПТСР	Посттравматичний стресовий розлад

ВСТУПНЕ СЛОВО

Учнівська аудиторія може переживати безліч особистісних змін з огляду на психофізіологічні особливості кожного вікового етапу, впливи навколишнього середовища чи інших подій. Навчальна успішність, пізнавальний інтерес, розвиток інтерперсональних навичок учнів можуть бути прямо пропорційними обсягу, якості та інтенсивності цих перетворень. Цілком закономірно, що відповідальність за вибір цілей, змісту та завдань освітнього процесу, методів та стратегій, якими варто послуговуватись, покладається на вчителя. Йдеться не лише про дітей з особливими потребами, а й про всіх учнів класу без винятку, бо це передбачають принципи інклюзивності закладу освіти загалом та кожного класу зокрема. Можливо припустити, що між рівнем психологічної грамотності вчителя та якістю організації ним педагогічної підтримки дітям, комплексного розуміння сутності проблемних ситуацій, необхідністю скерування до отримання вузькопрофільної допомоги також існує прямий зв'язок. Тож ефективність педагогічних втручань здатна суттєво знижуватись без належних інвестицій освітян у розвиток власної спроможності розпізнати проблему та надати необхідну допомогу.

Цей навчально-методичний посібник має на меті зорієнтувати освітянську спільноту до плекання готовності забезпечити належний психолого-педагогічний супровід у закладі, що починається із розуміння усієї різноманітності причин та їх наслідків, які можуть визначати благополуччя дитини у різних його контекстах. Наприклад, низька успішність учня або раптове зниження самоконтролю, емоційної регуляції мають низку детермінант. Часто погляд учителя на проблему з успішністю або поведінкою може бути достатньо поверхневим, відповідним до конкретних ситуацій, в яких ця проблема проявляється, але водночас далеким від дійсних, реальних причин. Отже, постає потреба розширити межі цього сприйняття, вивчати можливі варіанти пояснення: низька успішність є результатом низького рівня концентрації уваги, а низька працездатність виникає через тривале порушення сну, апетиту, конфліктність у взаєминах, спад мотивації. Дитина почала погано вчитися зовсім не від того, що стала безвідповідальною, необов'язковою чи апатичною, а внаслідок депресії, яку переживає, наприклад, у відповідь на травмуючі події. Шляхів розгортання такого сценарію може бути дуже багато. Завдання педагога у цьому процесі – спробувати визначити причину труднощів, потребу та обсяг підтримки, розробити індивідуальний план

втручань та допомоги, адаптувати форми і методи навчання, організувати при нагоді взаємодію з батьками чи найближчим оточенням учня, скерувати за отриманням більш специфічних діагностичних заходів, якщо знадобиться.

Наш колектив працював над матеріалами до посібника з особливим трепотом у такі непрості для всіх українців часи, як зараз, бо ми дуже вболіваємо за організацію доброзичливого, мотивуючого та підтримуючого особистісне зростання кожної дитини середовища. Впевнені, що нашим освітянам вистачить внутрішньої сили бути добрими наставниками для своїх вихованців, прикладом взаємної підтримки та стійкості.

*Ольга Голеновська,
кандидат психологічних наук,
завідувачка
ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР,
тренер з інклюзивної освіти*

I ОСВІТНІ ТРУДНОЩІ ТА РІВНІ ПІДТРИМКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

З 1 січня 2022 року в Україні відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти впроваджено нову систему рівнів підтримки відповідно до індивідуальних потреб та можливостей дітей з особливими освітніми потребами. Також важливою для порядку визначення організаційних засад інклюзивного навчання учнів з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти являється постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».

З огляду на те, що всі працівники закладів загальної середньої освіти, які задіяні у процесі організації та реалізації включення дитини з освітніми труднощами в освітній простір, будуть працювати з дітьми відповідно до тих рівнів підтримки, які будуть визначатися фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ). Слід в першу чергу розуміти: як саме це відбуватиметься і на яку нормативно-правову базу орієнтуватися; чому дуже важливою є тісна командна співпраця з фахівцями ІРЦ і хто буде залучений до процесу визначення освітньої траєкторії; які саме труднощі у навчанні впливають на процес здобуття освіти та рівень результатів навчання; хто несе відповідальність за організацію цього процесу. Тому всі ці особливості потребують більш детального розгляду і розкриття для кращого розуміння.

Кожна дитина має свій особливий шлях розвитку. Тому насамперед мають враховуватись ті труднощі і ті потреби, які виникають під час навчального процесу. Це є ті індивідуальні особливості, які є в кожній дитини з освітніми труднощами. Окрім цього, маємо завжди звертати увагу на індивідуальні характеристики кожної дитини, адже одна дитина може швидко долати перешкоди, а інша – потребує тривалого часу. Тобто будувати навчальний процес потрібно, враховуючи вік дитини, а також її індивідуальні особливості. Саме тому команда психолого-педагогічного супроводу має взаємодіяти з фахівцями ІРЦ з метою надання якісних освітніх послуг з урахуванням реальних потреб дитини під час навчального процесу і розуміння, коли саме слід залучати додаткових фахівців (асистент учителя, логопед, дефектолог, практичний психолог тощо) [4]. Всі ці

складові позитивно впливають на підвищення якості інклюзивного навчання осіб з освітніми труднощами в закладах загальної середньої освіти.

1.1 КАТЕГОРІЇ ОСВІТНІХ ТРУДНОЩІВ

Всі діти мають право на освіту, але це зовсім не означає, що цей процес буде легким – у дітей можуть виникати певні труднощі у навчанні, діти можуть потребувати додаткової допомоги з урахуванням певних вікових та індивідуальних особливостей.

Освітнім труднощам притаманні певні характерні ознаки, які спостерігають і вчителі, і батьки і самі діти. Це і сам процес навчання, і результати навчальної діяльності, також можуть виникати проблеми під час перебування у певному класі, закладі освіти або його вимушеній зміні.

Тому освітні труднощі – це ті труднощі, які виникають безпосередньо в навчальному процесі і які не дають дитині повноцінно розвиватися відповідно до її можливостей та рівня розвитку [5]. Все це буде негативно впливати на процес здобуття освіти/знань дитиною з особливими освітніми потребами і негативні наслідки неминучі у разі ігнорування таких проблем.

У таких випадках дитина може потребувати постійної, тривалої або ж тимчасової підтримки. І якщо для дитини не актуальна постійна підтримка, тоді вона буде отримувати її лише в тому обсязі, в якому є потреба. Всі ці особливості має врахувати команда фахівців, яка безпосередньо і проводить оцінку потреб дитини [6].

У постанові Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» (Додаток 4) зазначені категорії освітніх труднощів, що розподіляються на п'ять блоків:

1.2 РІВНІ ПІДТРИМКИ

Відповідно до кожної категорії освітніх труднощів розроблено п'ять рівнів підтримки дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі [5]. Рівні підтримки залежать від індивідуальних особливостей та потреб дитини з освітніми труднощами, а не від типів можливих порушень або медичних діагнозів.

1 РІВЕНЬ

надається учням, які мають незначні, поодинокі труднощі, які можна подолати зусиллями закладу освіти:

- оцінку потреб дитини проводить команда психолого-педагогічного супроводу (КППС), що створюється в закладі освіти;
- до КППС можуть входити: вчителі, психолог, логопед, соціальний педагог та ін.;
- створюється індивідуальна програма розвитку (ІПР);
- підбір матеріалів та форм роботи;
- НЕ потребує надання асистента вчителя та дитини;
- НЕ потребує адаптації/модифікації змісту навчання;
- надається консультативна допомога в освітньому процесі вчителем, практичним психологом, логопедом, дефектологом та ін.

2 РІВЕНЬ

надається учням, які мають труднощі II ступеня прояву (труднощі легкого ступеня прояву):

- комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини проводять фахівці ІРЦ;
- психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття: до 2 разів на тиждень;
- створюється індивідуальна програма розвитку (ІПР) та індивідуальний навчальний план (ІНП);
- надається асистент учителя, враховуючи потреби дитини;
- адаптація змісту навчання, навчання за адаптованим розкладом: відвідування занять за розкладом класу, відвідування КРЗ за окремим розкладом;

- закупівля обладнання: на 10% від загальної суми фінансової підтримки.

3 РІВЕНЬ

надається учням, які мають труднощі III ступеня прояву (труднощі помірного ступеня прояву):

- комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини проводять фахівці ІРЦ;
- психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття: до 4 разів на тиждень;
- створюється індивідуальна програма розвитку (ІПР) та індивідуальний навчальний план (ІНП);
- надається асистент учителя та асистент дитини, враховуючи потреби дитини;
- адаптація змісту навчання, навчання за адаптованим розкладом: відвідування занять за розкладом класу, відвідування КРЗ за окремим розкладом;
- закупівля обладнання: на 20% від загальної суми фінансової підтримки.

4 РІВЕНЬ

надається учням, які мають труднощі IV ступеня прояву (труднощі тяжкого ступеня прояву):

- комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини проводять фахівці ІРЦ;
- психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття: до 6 разів на тиждень;
- створюється індивідуальна програма розвитку (ІПР) та індивідуальний навчальний план (ІНП);
- надається асистент учителя та асистент дитини;
- адаптація або модифікація змісту навчання, використання спеціальних методів, технологій та прийомів, навчання за адаптованим/модифікованим розкладом: відвідування основних занять за розкладом класу, відвідування деяких предметів за індивідуальним розкладом, відвідування КРЗ за окремим розкладом;
- закупівля обладнання: на 35% від загальної суми фінансової підтримки.

5 РІВЕНЬ:

надається учням, які мають труднощі V ступеня прояву (труднощі найтяжчого ступеня прояву):

- комплексну психолого-педагогічної оцінку розвитку дитини проводять фахівці ІРЦ;
- психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття: до 8 разів на тиждень;
- створюється індивідуальна програма розвитку (ІПР) та індивідуальний навчальний план (ІНП);
- надається асистент учителя та асистент дитини;
- модифікація змісту навчання, навчання за модифікованим розкладом: відвідування закладу освіти з періодичним включенням учня в освітній процес, відвідування позашкільних заходів, відвідування КРЗ за окремим розкладом;
- закупівля обладнання: на 35% від загальної суми фінансової підтримки.

Обов'язковою умовою для надання підтримки закладом освіти на другому, третьому, четвертому та п'ятому рівнях являється:

- по-перше, висновок ІРЦ про проведену комплексну оцінку розвитку дитини із зазначеним рекомендованим рівнем підтримки для дитини з освітніми труднощами;
- по-друге, письмова заява одного з батьків / законних представників дитини про організацію інклюзивного навчання.

Тобто ці документи є обов'язковими для того, щоб дитина отримувала необхідну допомогу та освітню підтримку різних фахівців у навчальному процесі.

Що стосується передумов визначення та особливостей організації першого рівня підтримки, то тут варто зауважити, що рішення щодо надання дитині I рівня підтримки приймається на рівні закладу освіти, на підставі заяви (звернення) батьків / законних представників дитини або особистого письмового звернення дитини (від 16 до 18 років).

Відповідно до заяви формується команда психолого-педагогічного супроводу, яка безпосередньо і проводить об'єктивну оцінку з використанням затверджених діагностичних методик, опитувальників тощо.

Результати оцінки зазначаються у Протоколі оцінки розвитку особи та додаються до особової справи учня.

Увага! Облаштування просторово освітнього середовища являється важливим етапом на будь-якому рівні підтримки дитини з освітніми труднощами в закладі освіти [3].

Тому завжди потрібно звертати увагу на:

- облаштування навчального місця відповідно до потреб дитини;
- універсальний дизайн;
- розташування та облаштування ресурсної кімнати;
- розумне пристосування;
- закупівлю додаткових індивідуальних засобів навчання.

Отже, коли йдеться про особливості організації освітнього процесу та про очікуваний рівень сформованості певних компетенцій, слід пам'ятати, що в цьому аспекті визначений рівень підтримки, тобто обсяг тимчасової або постійної підтримки в освітньому процесі дітей з освітніми труднощами, враховуючи особливий шлях розвитку та індивідуальні потреби, які впливають на якість навчання, має неабияке значення. І під час планування та реалізації навчального процесу потрібно враховувати індивідуальні характеристики дитини, вікові особливості і те, як швидко дитина може долати перешкоди, які безумовно періодично виникатимуть. Це потрібно пам'ятати та піддавати аналізу всі випадки, коли дитина має проблеми з успішністю, соціалізацією тощо, бо це може означати, що стратегія та методи навчання не відповідають рівню підтримки дитини з освітніми труднощами та її потребам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даніелс Е. Р., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Львів : Надія, 2000. 255 с.
2. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : КПНПУ ім. Івана Огієнка, 2015. 236 с.

3. Колупасєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. Київ : АТОПОЛ, 2011. 274 с.
4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

II ПЕРШИЙ РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДИТИНИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

2.1 ПЕДАГОГУ ПРО БАЗОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Розвиток дитини має низку закономірностей. Це означає, що усі його складові, які відомі сучасній науці, займають окреме місце в онтогенезі: етапність усталеного функціонування усіх систем організму, набуття та актуалізація форм психічної діяльності, процеси соціалізації, опанування та засвоєння знань, розумових прийомів, умінь та навичок; становлення особистості (механізми свідомості, спрямованість особистості, специфіка прояву вольових зусиль) (рис. 2.1).

Різностямованість та взаємопов'язаність. Йдеться про те, що тіло, психіка та особистість можуть розвиватися синхронно або ж несинхронно між собою. Наприклад, візьмемо молодший шкільний вік: в нормотиповому варіанті відбувається фізичний розвиток, відповідний цьому віку, водночас більш ціліснішою стає психіка для такого ж вікового етапу, формується й особистість молодшого школяра; у ситуації відхилення від вікової норми – фізичний розвиток може випереджати умовні показники норми, а психіка і особистість дитини, навпаки, відповідатимуть дошкільному віку, отже, розвиватимуться асинхронно.

Рис. 2.1. Загальні закономірності розвитку особистості

Детермінованість розвитку. Розвиток залежить від часу й ситуації, в яких він відбувається. Середовище, в якому перебуває дитина, своєчасність чи несвоєчасність необхідних втручань може стрімко впливати як на розвиток загалом, так і окремих його сторін зокрема. До прикладу, якщо в розвиток дитини постійно інвестувати, то можна очікувати на позитивну динаміку. І навпаки, якщо окремі параметри розвитку в дефіциті і не здійснювати ніяких впливів, то, вочевидь, ситуація може не вирівнятися сама собою. Середовище закладу освіти та постійний моніторинг досягнень для організації своєчасної допомоги при потребі дозволяє керуватися цією закономірністю на користь самої дитини.

Нерівномірність та гетерохронність розвитку. Окремі сторони розвитку можуть випереджувати умовні вікові показники, інші – пригальмовувати. До прикладу, когнітивна сфера буде випереджувати порівняну норму, мовленнєвий розвиток, емоційно-вольова сфера та соціальна – відповідатимуть нормотиповим показникам, а фізичні параметри не вказуватимуть на вікову норму.

Інтегрованість. В онтогенезі психіка дитини стає більш ціліснішою та стабільнішою. Зокрема, це транлюється у поведінкових реакціях, вчинкових актах та конкретних операціях. Взаємодія з навколишньою дійсністю стає осмисленішою.

Включення у систему діяльності. Кожен віковий етап характеризується певним видом провідної діяльності, що зумовлює основні трансформації у психічному розвитку та складає підґрунтя для особистісного росту.

Психічний та особистісний розвиток. Зумовлюється дією механізмів розвитку, що описано вище, а також результатів соціалізації, рис характеру, дією несвідомої та свідомої регуляції поведінки.

Інтегральні показники особистісного та психічного зростання (рис. 2.2):

- *розвиток свідомості* – становлення вищих розумових операцій, таких як аналіз, синтез, узагальнення, як основи для цілісного інтелектуального функціонування;
- *розвиток спрямованості* – засвоєння системи норм, вимог, ролей;
- *розвиток психічної структури діяльності* – чим старша дитина, тим якісніше вдається засвоїти процеси постановки мети, спрогнозувати та спланувати активність, критично оцінити досягнутий результат. Крім

того, розвивається мотиваційна сфера та саморегуляція, вкорінюється індивідуальна модель виконання діяльності;

- *розвиток суб'єктності* – усвідомлення своїх внутрішніх намірів, що впливають на спрямованість зусиль (гра, навчання, праця), а також пізнання себе та своїх можливостей;
- *організованість поведінки та довільність психічних процесів* – сформованість умінь, що усвідомлено регулюють процеси цілеутворення, прогнозу дій та планування, оцінки результату та коригування кроків [1; 2; 5].

Рис. 2.2. Інтегральні показники розвитку дитини

З огляду на стадійність розвитку, а також параметри його особистісної та психічної складових, в основі формування освітніх труднощів дитини може бути різний спектр порушень як поодинокого і тимчасового виміру, так і стійкого та комплексного. До прикладу, ураження мозку може спричинити інертність психічних процесів і як наслідок – низький рівень інтелектуального функціонування – це стійкі та комплексні порушення; мозаїчне (точкове) ураження мозку або набута травматизація ослаблюватимуть когнітивні процеси (увагу, відчуття та сприймання, пам'ять, уяву, мислення), проте це може носити несталый характер і з часом нормалізуватись.

У процесі організації індивідуалізованої освітньої траєкторії для дитини, яка має освітні труднощі, педагогам надважливо тримати у полі зору усі сторони розвитку, його закономірності та показники. Так, видається можливим створити ІПР, яка оптимально відповідатиме особистості дитини, сприятиме активізації компенсаторних механізмів досягнення позитивної динаміки.

2.2 ПСИХОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ: ЯК РОЗПІЗНАТИ ПРОБЛЕМУ ТА ЯКА ПІДТРИМКА МОЖЕ ЗНАДОБИТИСЬ

Педагогічна спільнота – унікальна, оскільки сьогодення вимагає чимало стійкості, далекоглядності, рішучості, внутрішньої сили та мудрості. Для того, аби бути добрим провідником у доросле життя вихованцям, прикладом для наслідування або просто підтримкою, необхідно піклуватись про власний психологічний стан, а отже, розумітися на базових засадах його функціонування – бути психологічно грамотним. Також й учнівська громадськість потребує уваги до себе, оскільки процес формування особистості є достатньо своєрідним та залежить від багатьох факторів. Діти проводять у межах закладу освіти значну частку свого часу, а вчителі мають унікальну можливість спостерігати за їхнім розвитком та становленням. Можна припустити, що учителі теж несуть відповідальність за цей процес. Тому важливо розпізнати деструктивний вплив окремих чинників та вчасно їх попередити.

Ми звертаємось до інтерпретації психологічної грамотності як одного з рівнів психологічної культури особистості, який вказує на можливість засвоєння знань у галузі психологічної науки, здатності до рефлексії, розвитку суб'єктності, розуміння унікальності внутрішньої організації інших людей, розуміння базових засад побудови міжособистісної взаємодії, збереження стабільного рівня власного психічного здоров'я [4]. Варто припустити, що за умови розвитку означених компетентностей педагог здобуває можливість кваліфікованого супроводу дитини, яка має освітні труднощі. Звісно, у розрізі вибору основних цілей, стратегій та підходів до організації освітнього процесу, ми знову говоримо про відповідальність учителя. Йдеться не лише про дітей з особливими потребами, а про всіх учнів класу без винятку, бо це передбачають принципи інклюзивності закладу освіти.

Учнівська аудиторія може переживати безліч особистісних змін з огляду на психофізіологічні особливості кожного вікового етапу, а також впливи зовнішнього середовища. Навчальна успішність, пізнавальний інтерес, розвиток інтерперсональних навичок, досвід переживань ситуацій деструктивного змісту – можуть бути прямо пропорційними обсягу, якості та інтенсивності цих трансформацій. Можливо припустити, що рівень психологічної грамотності вчителя тісно корелює з якістю організації ним педагогічної підтримки дітям, комплексного розуміння сутності проблемних ситуацій, необхідністю скерування до отримання вузькопрофільної допомоги.

Пропонуємо розглянути основні чинники впливу на психічне здоров'я учнівської громадськості та означити для педагогічної спільноти орієнтири, необхідні для забезпечення належної допомоги (рис. 2.3).

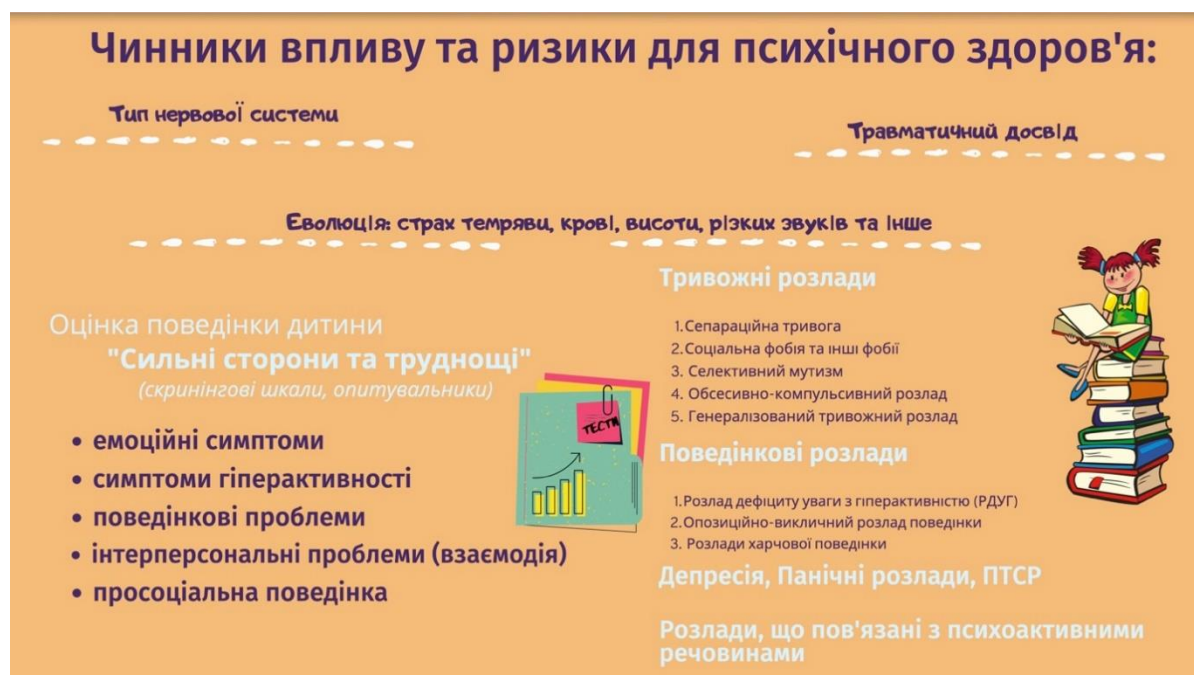

Рис. 2.3. Чинники впливу та ризики для психічного здоров'я

Природа ризиків для психічного благополуччя дитини пов'язується з еволюцією, а точніше з генетичною пам'яттю – у наше підсвідоме закарбований страх темряви, крові, різких та гучних звуків, висоти та інше. Звісно, у житті кожного це може реалізовуватися абсолютно по-різному, певною мірою ми все ж зважаємо на ці параметри. Другий фактор – це тип нервової системи (темперамент), швидкість нервових процесів, що з цим пов'язується. Якщо нервова система вразлива і чутлива, то такі особи будуть більш піддаватися впливам зовнішнього середовища, аніж ті, які

мають високий рівень опірності та її стійкість до деструктивних впливів. Варто наголосити, що тип нервової системи неможливо обрати або розвинути, це виключно генетичне утворення, тож ми отримуємо свій темперамент у спадок.

Ще одна група факторів ризику – психотравмуючий досвід. Пережиття подій такого характеру здатне суттєво вплинути на психічне здоров'я людини, викликавши окремі негативні наслідки.

Також на психічне здоров'я впливатимуть такі чинники, як:

- ступінь задоволеності базових потреб дитини (у безпеці, стабільності, безумовній любові, прийнятті та інше);
- моделі поведінки її батьків, близького оточення, соціуму загалом – які стосунки є навколо неї, що вони транслують;
- культура та традиції, в яких дитина росте та розвивається.

У комплексі чи відокремлено всі означені фактори можуть становити реальну загрозу для гармонійного становлення особистості учня та бути причиною появи труднощів. Пропонуємо означити лише деякі з найпоширеніших груп розладів сфери психічного здоров'я дітей та молоді:

- *тривожні розлади*: сепараційна тривога (стан «без мами»), панічні стани та фобії (надмірний, неконтрольований страх), селективний мутизм (дитина не говорить в окремих обставинах, що викликають у неї тривогу та страх), генералізований тривожний розлад (постійний, малоконтрольований стан надмірного переживання), obsесивно-компульсивний розлад (стан, що супроводжується нав'язливими, неконтрольованими думками та/або повторюваними, нейтралізуючими діями – дитина має своєрідні «ритуали»);
- *поведінкові розлади*: розлад дефіциту уваги з гіперактивністю (РДУГ) – нейророзвитковий розлад, що пов'язується з незрілістю (або сповільненим дозріванням) лобної долі головного мозку – порушені функції самоконтролю та регуляції поведінки та/або підвищена збудливість, метушливість, активність, низький рівень концентрації уваги; опозиційно-викличний розлад поведінки – є різновидом РДГУ, проявляється частими протестними реакціями, з можливими антисоціальними наслідками; розлади харчової поведінки (РХП) – група розладів, які пов'язуються з компульсивним (повторюваним) переїданням, булімією, анорексією. Часто РХП має тісний зв'язок з дизморфофобічним розладом (розлад «образу тіла»);

- *розлади, що пов'язуються із вживанням психоактивних речовин* – група розладів, що є наслідками вживання алкоголю, наркотичних речовин, які призводять до розвитку залежної поведінки;
- *депресивні розлади* – стани, які характеризуються сукупністю ознак, що не втрачають своєї актуальності в часі протягом 2 тижнів поспіль і більше, зокрема: постійний сум або пригнічений (дратівливий) настрій та/або втрата інтересу та/або задоволення, постійна втома / низький рівень енергії. До основних симптомів можуть додаватися супутні: порушення сну (безсоння або навпаки постійно хочеться спати), апетиту (підвищений або знижений), втрата концентрації уваги, збудження або сповільнення рухів, загальна апатія, почуття провини або самозвинувачення, нерішучість, невпевненість у собі, суїцидальні думки, наміри чи дії. Депресія є одним із найпоширеніших розладів сфери психічного здоров'я. Якщо є припущення, що учень має депресивний розлад, то варто повідомити про це як мінімум практичного психолога закладу та батьків дитини;
- *посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)* – стан, що є наслідком пережиття події психотравмуючого характеру. Характеризується частими втратами стану «тут і зараз», поверненням у травматичну подію, порушенням сну та загального ритму життєдіяльності, некерованими спогадами про подію, негативними емоційними та когнітивними змінами (сором, відчуття провини, злість, зниження концентрації уваги та пам'яті, негативні переконання про себе та інших). Для того, щоб діагностувати ПТСР, необхідно звернутися до фахівця, який має психологічну/психотерапевтичну/медичну (напрямок психіатрія) освіту [6; 7].

Переживаючи труднощі вищезгаданого характеру, учень може сам не до кінця усвідомлювати, що з ним відбувається. Часто некритичне сприйняття, необізнаність, страх є причинами втраченої можливості для реалізації своєчасної та кваліфікованої допомоги для дитини. Головне завдання вчителя – змогти розпізнати проблему, а потім скерувати за необхідною допомогою (рис. 2.4).

Отже, які критерії для здійснення оцінки потреб дитини можуть бути для вас корисними в освітньому процесі:

- 1) емоційні симптоми;
- 2) поведінкові реакції;
- 3) інтерперсональні проблеми (взаємодія);

- 4) просоціальна поведінка;
- 5) зовнішні ознаки (вага, синці/подряпини, блідість/почервоніння, прояви вегетативної системи, проблеми з диханням та інше).

Інструментарій для скринінгу та керівництва до подальших втручань:

ОЦІНКА ОЗНАК ЗАГАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ РОЗВИТКУ	ОЦІНКА ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ "СИЛЬНІ СТОРОНИ ТА ТРУДНОЩІ" опитувальник для дітей 4-16 років
<p>Оцінка здійснюється за параметрами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальна взаємодія • мова та спілкування • особливості сприймання • особливості поведінки та гри • особливості поведінки та розвитку у ранньому дитинстві 	<p>Оцінка здійснюється за параметрами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • емоційні симптоми • симптоми гіперактивності • поведінкові проблеми • інтерперсональні проблеми (взаємодія) • просоціальна поведінка (негативізм, опозиція, протест)
<p> ДЕПРЕСИВНІ РОЗЛАДИ</p>	<p> MFQ _ для батьків та MFQ _ для дитини - скринінг ознак депресивного розладу</p>
<p> ТРИВОЖНІ РОЗЛАДИ (СТРАХИ (ФОБІЇ), СЕПАРАЦІЙНА ТРИВОГА, СЕЛЕКТИВНИЙ МУТИЗМ)</p>	<p> SCAREDp _ для батьків та SCAREDc _ для дитини; IAPT - базова психологічна оцінка; опитувальник по CM для батьків та для вчителів; анкета при порушеннях сну у дітей</p>
<p> ОБСЕССИВНО-КОМПУЛЬСИВНИЙ РОЗЛАД</p>	<p> шкала Єля-Брауна для вивчення ознак ОКР</p>
<p> РОЗЛАД ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ</p>	<p> анкета для батьків про поведінку дитини від 1,5-5 та 6-18 років; NICHQ Vanderbilt - опитувальник симптомів поведінкових розладів у дітей та підлітків</p>
<p> ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД</p>	<p> опитувальник при ПТСР у дітей</p>
<p> РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ</p>	<p> опитувальник ЗОРР, австралійська шкала для вивчення синдрому Аспергера</p>

Рис. 2.4. Інструментарій для скринінгу та керівництва до подальших втручань

Які навички стабілізації стану учня можуть стати вчителю у нагоді?

- Техніки «заземлення» та релаксації: повільне діафрагмальне дихання (вдих – пауза на 4 рахунки – видих), яке можна поєднувати з лічбою, повторенням фрази (наприклад: «я у безпеці, все добре»), рухами (наприклад: «стисни долоні у кулачки та розімкни»), уявою (подумки повертатися до власного «безпечного простору»).
 - Ментальні техніки.
1. Ви би могли запропонувати дитині скористатись технікою «Сейф». Ваше звернення може звучати так: «Ми закриваємо тривожні спогади у надійний сейф. Уяви, скільки ступенів захисту він має, які коди потрібно застосувати. Поклади у сейф усі файли з подіями, вони зберігатимуться там і не зможуть вибратися назад, доки не настане час опрацювати їх. Зачини сейф. Твої спогади лишились у ньому. Ти “тут і зараз”».
 2. Ігнорування некорисних і непомічних думок. Наше мислення вміє просто неймовірно спотворювати реальність. Шкода, що ми цього не помічаємо, а одразу приймаємо свої припущення за чисту правду, а далі тривожимося/дратуємося/засмучуємося та інше, починаємо вживати

якихось попереджувальних заходів. Весь цей цикл здатна запустити всього лиш одна *думка*, а далі можна й не счутися, як потонути у різних сценаріях своєї бурхливої фантазії. Завдання вчителя – навчити дитину відрізнити думку від реальності, бо думка не є фактом, а також плекати вміння керувати думками та не зважати на них, ігнорувати. Можна скористатись метафорою «Радіо некорисних думок» – нехай звучить фоном, але ми не зобов'язані на нього реагувати.

3. Нагадування «помічних думок» – протилежна стратегія до попередньої. Думки мають здатність як суттєво ускладнювати сприйняття ситуації, так і спрощувати. Все залежить від значень, яких ми надаємо ситуації. Тож, ми вчимо дітей давати собі корисні та помічні послання. Наприклад: «я зможу», «мені вдасться себе опанувати», «мені є до кого звернутись за допомогою», «у кожного свій темп руху до змін» та інші.

Спочатку ви можете мати лише припущення щодо окремих нетипових реакцій, але гіпотезу завжди можна і потрібно перевірити. Йдеться про первинне вивчення потреб дитини на рівні закладу освіти. Які заходи та ресурси для цього є необхідними – у наступних двох пунктах цього розділу.

2.3 ПЕРВИННА ОЦІНКА ПОТРЕБ ДИТИНИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Здійснення первинної оцінки потреб дитини – відносно нова практика для закладів загальної середньої освіти, оскільки здобула стандартизовану процедуру.

Міністерство освіти і науки України спільно з Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України розробили «Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів I рівня підтримки в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти», зміст яких представляє детальну процедуру вивчення освітніх труднощів та порядку надання необхідної підтримки дитині [3].

Ми би хотіли звернути вашу увагу та низку кроків, які передують цій процедурі.

Зокрема, як зрозуміти, що дитина потребує певної допомоги? Одним із надійних способів, який вже давно служить учителю і завжди при ньому – спостереження. Йдеться про споглядання за:

- поведінкою дитини та її зміною відповідно до різних ситуацій;

- емоційною реакцією та загальним фоном настрою;
- специфікою взаємодії та спілкування;
- працездатністю та втомлюваністю;
- концентрацією уваги та пам'яттю;
- мотивацією та інтересами;
- системою подразників та інше.

Спостереження дає змогу зробити певні припущення, оскільки досвід, освіченість учителя дозволяють йому проаналізувати окремі реакції комплексно, з багатьох сторін, а також протягом певного часу (рис. 2.5).

Саме ці припущення окремого вчителя або зазвичай і його колег про необхідність вивчити питання детальніше можуть слугувати підставою для організації групи підтримки для дитини – команди психолого-педагогічного супроводу (див. підрозділ 2.4).

Які ще можуть бути джерела інформації для розуміння потреби у допомозі:

- аналіз навчальної успішності дитини за певний період;
- вивчення продуктів діяльності (портфоліо);
- розмова з батьками або особами, що їх замінюють;
- взаємодія з практичним психологом та/або соціальним педагогом закладу;
- аналіз конкретних фактів, подій чи обставин, які вам відомі та можуть бути причиною виникнення освітніх труднощів.

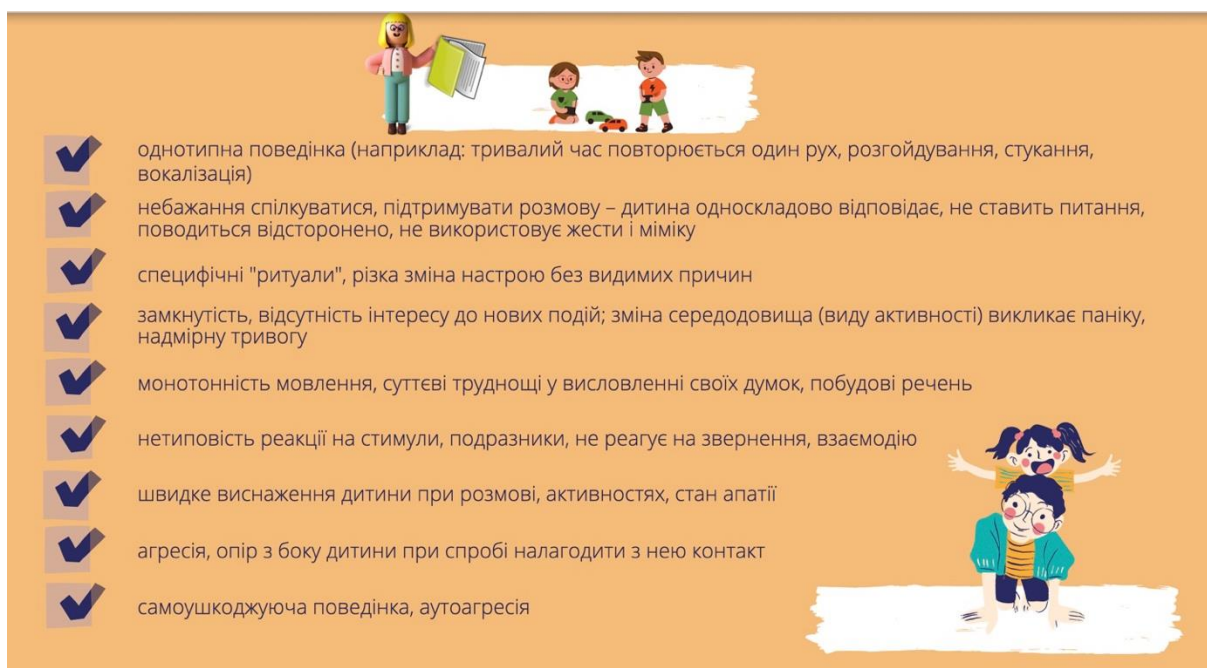

Рис. 2.5. Перелік маркерів для спостереження

Отже, для того, щоб здобути підтвердження чи спростування припущень щодо освітніх труднощів, створена наказом директора команда психолого-педагогічного супроводу має провести вивчення потреб дитини. Це можна реалізувати, використавши відповідні опитувальники, що представлені в методичних рекомендаціях [3]. Такий скринінг рекомендовано зробити команді супроводу в процесі освітньої діяльності і протягом десяти робочих днів за обов'язкової згоди батьків.

У цій частині процедури це абсолютно новий досвід саме для вчителів-предметників, адже досі їм не доводилось проводити скринінгові процедури та комплексно аналізувати особистість дитини з позиції освітніх труднощів (фізичних, інтелектуальних, функціональних, навчальних, соціоадаптаційних), які вона має.

Алгоритм визначення потреби у I рівні підтримки передбачає перелік параметрів, за якими потрібно оцінити особистість учня/учениці, користуючись 4-бальною шкалою, далі підсумувати та отримати результат – варто здобувати вузькопрофільну підтримку чи допомога може надаватись на рівні закладу освіти.

Важливо розуміти, що задля отримання найбільш достовірних інтерпретацій та зниження ризиків суб'єктивної оцінки, потрібно, щоб їх здійснював не один представник команди супроводу, а весь склад чи переважна більшість. Після чого дані по кожному параметру зводяться до усередненого показника і робиться загальний висновок.

Слід зауважити, що результати процедури скринінгу оформлюються у протокол та заносяться до особової справи дитини.

Пропонуємо розглянути можливі сценарії розгортання подій після здійснення первинної діагностики потреб дитини на рівні ЗЗСО (рис. 2.6).

1. Дитина не має труднощів і не потребує додаткової підтримки. До прикладу: її надмірні емоційні реакції та неконтрольована поведінка, що стала предметом занепокоєння з боку вчителів, була викликана конфліктною ситуацією, яка наразі вирішилась і більше не служить подразником. Ймовірно, що практичний психолог закладу все ж долучиться до аналізу цього епізоду та проведе відповідні заходи щодо врегулювання в межах індивідуальної роботи з цією дитиною. Проте необхідності у I рівні підтримки немає.
2. Дитина має поодинокі труднощі, які можуть мати найменший рівень прояву, але в загальному контексті достатньо впливають на якість

- освітнього процесу для неї. В такому випадку заклад бере на себе зобов'язання організувати для такого учня/учениці I рівень підтримки.
3. Дитина має неепізодичні труднощі, що можуть вказувати на їхній стійкий характер та потребують більш детального діагностичного обстеження. Рекомендовано звернення до інклюзивно-ресурсного центру.

Рис. 2.6. Алгоритм кроків щодо реалізації I рівня підтримки

Отже, освітні труднощі не стійкого, а поодинокого, незначного характеру зумовлюють необхідність забезпечення таких умов допомоги та супроводу на певний час, які б змогли задовольнити потреби дитини, тим самим забезпечивши їй бажаний результат змін.

2.4 СПЕЦИФІКА РОБОТИ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Серед базових засад ефективного менеджменту інклюзивного навчання в закладі освіти – постійна взаємодія між, як мінімум, чотирма групами учасників цього процесу. Йдеться про: адміністрацію, команду психолого-педагогічного супроводу (в тому числі батьків дитини), педагогічних працівників (учителів-предметників, корекційних педагогів, практичного психолога, соціального педагога) та фахівців (консультантів)

інклюзивно-ресурсного центру. Функції кожної групи відрізняються за змістом, але мають суміжну спрямованість – оптимізація освітнього маршруту для дитини.

Оскільки потреби кожного учня є унікальними, завдання освітньої системи – знайти спосіб їх задовольнити, орієнтуючись на створення відповідного середовища – доброзичливого, приймаючого, мотивуючого, підтримуючого, розвивального, діючого на засадах рівності. Варто зауважити, що в реаліях сьогодення це зовсім не просте завдання. Проте порядок організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти передбачає для кожного учня/учениці «базову підтримку» по замовчуванню – команду психолого-педагогічного супроводу. Потрібно наголосити, що до набуття чинності постанови Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 р. № 957 лише дітям з особливими освітніми потребами був передбачений супровід згаданою командою. Однак, відповідно до нового порядку, будь-яка дитина, навіть без зафіксованого статусу «ООП», може бути забезпечена подібною допомогою.

Наше завдання – розібратися у тонкощах функціонування команди психолого-педагогічного супроводу для учня/учениці, якщо в закладі загальної середньої освіти реалізовуватиметься підтримка I рівня (рис. 2.7).

Отже, діяльність команди психолого-педагогічного супроводу регламентується примірним положенням про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 р. № 609). Наказом керівника закладу створюється така команда, затверджується склад її учасників та їхня чисельність, графік засідань, призначається секретар з числа учасників. Кожне із планових чи позапланових засідань протоколюється з подальшим оформленням документації, що зберігається в закладі. Рішення приймається на основі кворуму і присутності не менше двох третин від загальної кількості.

Команду психолого-педагогічного супроводу, зазвичай, очолює директор ЗЗСО або завуч з навчально-виховної роботи. Отже, розподіл командних ролей та завдань залишається в межах компетенції представника адміністрації. Водночас організація системи потрібних для забезпечення інклюзивного навчання кроків – функції команди супроводу. Чітке розуміння мети, узгодженість дій та рішень, власного внеску у

напрацювання стратегії підтримки для дитини – відповідальність кожного члена команди і спільний обов’язок усіх загалом.

Неодноразово наголошувалось на тому, що серед постійних учасників команди є батьки (законні представники) дитини, а також консультант (консультанти) інклюзивно-ресурсного центру. Принагідно хочемо наголосити щодо ролі ІРЦ. Представники цієї установи не здійснюють ані адміністративних, ані контролюючих функцій в закладі освіти. Взаємодія між ними та ЗЗСО має відбуватися виключно на засадах партнерства, з метою спільного напрацювання відповідної потреби дитини методології, обміну ефективними практиками та консультаційною підтримкою за потреби.

Щодо основних функцій команди супроводу. Незмінним лишається – створення, реалізація та моніторинг індивідуальної програми розвитку для дитини. Така діяльність має базуватись на засадах контролю якості актуальних та перспективних втручань, їх своєчасності, комплексності та достовірності.

Рис. 2.7. Особливості діяльності КППС в межах I рівня підтримки

У межах забезпечення I рівня підтримки в закладі освіти також передбачається створення ІПР. Форма документа є уніфікованою для будь-якого рівня підтримки та затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.21 р. № 957.

Яка мета створення індивідуальної програми розвитку для дитини, що має поодинокі, незначні труднощі? ІПР – це документ, який закріплює необхідний для дитини обсяг допомоги. Якщо дитина потребує підтримки окремих процесів її функціонування та розвитку у зв'язку з певними обставинами/причинами, то має її (підтримку) отримати в закладі освіти у належному вигляді – своєчасно, системно та результативно.

Узагальнимо, що для цього необхідно:

1. Наказ про створення команди психолого-педагогічного супроводу, що затверджується директором ЗЗСО.
2. Згода батьків на проведення процедури вивчення потреб дитини в межах закладу загальної середньої освіти.
3. Первинна діагностика потреб дитини на рівні ЗЗСО командою психолого-педагогічного супроводу.
4. Розробка індивідуальної програми розвитку.
5. Реалізація ІПР та моніторингові зрізи.
6. Висновки про: нормалізацію стану та задоволення потреб дитини або скерування до вузькоспеціалізованої допомоги – не йдеться про окремий документ, а радше про звіт за результатами фінального моніторингу та психолого-педагогічну характеристику для дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вікова психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко ; ред.: Т. А. Дічевська. 2-ге вид. допов. Київ : Академвидав, 2011. 382 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2012. 424 с.
3. Методичні вказівки для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів і рівня підтримки в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти / Мін-во освіти і науки України ; Нац. акад. пед. наук України ; Ін-т спец. пед. і псих. ім. М. Ярмаченка НАПН України ; [уклад. Л. І. Прохоренко та ін.]. 2021. 24 с.
4. Надвинична Т. Л. Психологічна грамотність соціального працівника як складова його професійної культури. Психологія і суспільство : спецвипуск. Соціально-психологічні виміри професійної майстерності особистості в умовах глобалізованого світу : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 травня). 2013. С. 90.
5. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2008. 432 с.

6. Романчук О. І. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей : практичне керівництво. Львів : Свічадо, 2015. 300 с.
7. Синопис діагностичних критеріїв *DSM-V* та протоколів *NICE* для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків / пер. з англ., упоряд. та наук. ред. Л. Підлісецької. Львів : Вид-во Укр. католицького ун-ту, 2014. 112 с. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»).

ІІІ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІТНЬОГО МАРШРУТУ: ПРИКЛАДИ ІПР

3.1 ОРІЄНТИРИ СТВОРЕННЯ ІПР ДЛЯ ДИТИНИ В МЕЖАХ І РІВНЯ ПІДТРИМКИ

Кваліфікована реалізація скринінгових процедур вимагає від педагогічних працівників високого рівня відповідальності та обізнаності в усіх здійснюваних кроках з дотримання етики, в тому числі конфіденційності. Доступ до даних, отриманих у результаті згаданих процесів, обмежений.

Попри всю важливість первинної діагностики, більш складна ділянка роботи лише попереду. Йдеться про організацію потрібної допомоги, її зміст, обсяг та ресурси.

Своєрідною точкою старту є створення індивідуальної програми розвитку для дитини, яка потребує підтримки І рівня. Згадуючи про минулий досвід реалізації інклюзивного навчання, для розробки ІПР важливу роль відігравав висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, в якому представляється інформація про зону актуального та найближчого розвитку дитини, рекомендації для організації супроводу, підтримки, послуг. Але треба наголосити на тому, що для організації І рівня підтримки не обов'язково попередньо звертатись в ІРЦ. Тож закладу освіти доведеться або покладатись на свій досвід вивчення потреб дитини, керуючись раніше відпрацьованими кроками (забезпечуючи інклюзивне навчання), або здобувати його в ході реалізації запланованих кроків «тут і зараз».

Ми би хотіли представити до вашої уваги деякий алгоритм розробки індивідуальної програми розвитку для дитини в межах І рівня підтримки як спосіб методичної підтримки для новостворених команд психолого-педагогічного супроводу без відповідного досвіду.

Розділ ІПР	На що потрібно звернути увагу?
1 Період виконання	ІПР створюється виключно на один навчальний рік. Однак важливо розуміти, що підтримка першого рівня може бути реалізована у значно менші терміни, зокрема від 1–3 місяців, можливо й довше. Отже, варто орієнтуватися на розвиток та можливості дитини, динаміку змін, їх вплив на фізичне й психічне здоров'я, освітній процес. Батьки можуть отримати копію ІПР на

	<p>вимогу. Якщо дитина змінює заклад освіти, то копія ІПР разом з іншими документами особової справи подається батьками (законним представникам) до закладу освіти, де продовжуватиметься навчання далі. Термін зберігання в закладі освіти складає 3 роки</p>
<p>2 Загальні відомості про учня</p>	<p>ІПР є документом з обмеженим колом доступу до його змісту. Оприлюднення ІПР у будь-якому форматі, без збереження конфіденційності даних, є неприпустимим (наприклад: оприлюднення на вебресурсі закладу освіти). Внесення даних до автоматизованої системи «ІРЦ» – не потрібне</p>
<p>3 Індивідуальні особливості розвитку учня</p> <p>Наявний рівень знань, вмінь і навичок учня (компетенції)</p>	<p>Коректно оформлена (зібрана, проаналізована, перевірена) інформація про індивідуальні особливості розвитку дитини – крок, важливість якого не потребує зайвих аргументів, оскільки від нього залежить успішність моделювання освітнього маршруту з необхідним спектром допомоги.</p> <p>Інформацію про наявний рівень знань, умінь, навичок ви можете отримати з декількох джерел, попередньо обміркувавши її на предмет реальної відповідності особистості дитини:</p> <ul style="list-style-type: none"> • протоколи спостережень; • стандартизовані тести та опитувальники (в тому числі Опитувальник для визначення І рівня підтримки здобувача освіти, розроблений МОН України спільно з Інститутом спеціальної педагогіки та психології НАПН України ім. М. Ярмаченка); • портфолію; • оцінювання на основі навчальної програми; • бесіди, опитування або анкетування батьків учня або самого учня; • висновки ІРЦ (якщо дитина проходила комплексне психолого-педагогічне обстеження розвитку у ІРЦ). <p>Зверніть увагу, що дані, які ви вказуєте, мають відношення до актуальної зони розвитку дитини зі знаком «+», її сильних сторін. Тобто, що знає, вміє, може, розуміє, використовує ЗАРАЗ, а не потенційно. Також,</p>

	<p>якщо у вас є висновок за результатами проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ, то п. 5 може бути помічним. Фахівці ІРЦ провели детальне вивчення можливостей та потреб дитини за основними сферами розвитку. Тож інформація із графі «Компетенція (знання, здібності, уміння, навички)» висновку ІРЦ може бути представлена у цьому розділі ІПР – «Наявний рівень знань, вмінь і навичок учня (компетенції)».</p> <p>Будьте пильними щодо термінів проведення комплексного обстеження в ІРЦ, оскільки дані могли вже давно втратити свою актуальність (навіть за 6-місячний термін), а у вас завдання відобразити НАЯВНИЙ (актуальний) рівень компетенцій. У такому випадку ця місяця повністю покладається на команду психолого-педагогічного супроводу, а вищезгаданий інструментарій для вивчення (стандартизовані тести, портфоліо, оцінювання на основі навчальної програми, бесіди, опитування, анкетування батьків) – у допомогу.</p>
<p>Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти</p>	<p>Оформлення другої графі п. 3 ІПР передбачає використання даних про актуальну зону розвитку дитини, але з боку труднощів, які вона має. Ключовим завданням буде вивчення труднощів дитини в межах закладу задля забезпечення індивідуальної моделі підтримки і досягнення позитивних результатів.</p>
<p>Потреби</p>	<p>У цій графі потрібно деталізувати, що необхідно покращувати, розвивати, формувати, вдосконалювати, доводити до автоматизму, аби забезпечувати прогрес або утримувати на належному рівні прояву окремі показники психічного та особистісного розвитку дитини. Слід пам'ятати, що ІПР складається терміном не довшим, ніж 1 навчальний рік, тому і потреби повинні мати дуже конкретний характер. У випадку, якщо у вас є висновок за результатами проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ, то у п. 5 висновку ІРЦ також є однойменна графа, що відображає вектор необхідних втручань чи підтримки.</p> <p>Крім того, окремі потреби протягом реалізації I рівня допомоги можуть додаватися, а інші втрачати свою</p>

	<p>актуальність. Цей фактор звертає до необхідності здійснювати систематичний моніторинг якості усіх процесів забезпечення належної підтримки для дитини, за який несе відповідальність команда психолого-педагогічного супроводу, зокрема у часі перегляду ІПР.</p> <p>Аналіз актуальних можливостей учня (учениці) у закладі освіти має здійснюватися, враховуючи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • когнітивні (пізнавальні) здібності, в тому числі рівень інтелектуального функціонування, аналіз навчальної успішності та контекст труднощів, які з цим можуть бути пов'язані; • мовленнєвий розвиток – рівень володіння українською мовою, зрозумілість/виразність/спрямованість мовлення, обсяг словникового запасу; • особливості поведінки – взаємодія з іншими, адекватність реакцій, можливість до регуляції власної поведінки; дотримання правил та вимог; особливості харчової поведінки; • особливості поведінки в навчальній ситуації – дотримання інструкцій, можливість сидіти за партою, критично оцінювати свою роботу, орієнтація у просторі класу, школи; • загальна характеристика діяльності – темп, працездатність, способи подолання втоми; • індивідуально-типологічні особливості – темперамент, характер, мотивація, інтереси, комунікативні здібності, замкненість-контактність, емоційні реакції
<p>4 Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):</p>	

<p>1) рекомендований рівень підтримки</p>	<p>Зазначається, що рекомендовано I рівень підтримки за результатами здійсненого попередньо командою психолого-педагогічного супроводу вивчення потреб дитини та на основі оформленого відповідного протоколу.</p> <p>Також дитина могла заздалегідь пройти комплексне психолого-педагогічне оцінювання розвитку в ІРЦ, а відтак заклад освіти може мати висновок із рекомендацією їй I рівня підтримки. У такому випадку це є підтвердженням того, що учень/учениця має незначні, поодинокі труднощі, які здатні впливати на освітній процес.</p>
<p>2) адаптація та модифікація освітнього середовища</p>	<p>У цьому переліку обираємо ті пункти, які будуть актуальні для конкретного учня/учениці. До психолого-педагогічної адаптації можна ще додати: використання таймера, пісочного годинника; гімнастика для очей, дихальні вправи, пальчикові гімнастики; чергування видів діяльності; аудіо-, відеоматеріали. До засобів альтернативної комунікації відносимо: онлайн-перекладач, мобільні застосунки, піктограми та схеми тощо. Модифікація освітнього середовища передбачає зміну цілей навчання. Це може бути доречно лише тимчасово та в окремих випадках. Зокрема, якщо дитина пропустила вагому частку навчального матеріалу і потребує часу, щоб наздогнати програму. Або ж її психологічний стан є важким. Тож поодинокі елементи спрощення складності допустимі, але сама стратегія модифікації, як зміна змісту й складності програм навчальних предметів, – не застосовується в межах підтримки I рівня. <i>Перелік адаптованих (при потребі) форм та методів навчання варто оформити в додатках до ІПР, по кожній навчальній дисципліні окремо.</i></p>
<p>3) потреба у використанні</p>	<p>Варто вибрати той/ті пункти, які є актуальними для особи з ООП. Можливо, ці пункти будуть не заповнені через труднощі іншого характеру, наприклад, якщо у дитини немає труднощів функціональних (порушення зору, слуху).</p>
<p>4) потреба в додаткових заняттях з</p>	<p>Додаткові заняття – це психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття. У цьому розділі варто обрати «ні», оскільки дитина має I рівень підтримки.</p>

<p>5) потреба в консультації з</p> <p>6) наявність індивідуального навчального плану</p>	<p>У такому випадку весь спектр психолого-педагогічної допомоги буде надаватися в межах основного педагогічного навантаження кадрового складу закладу освіти.</p> <p>Досить часто є потреба у наданні консультацій від інших вузькопрофільних спеціалістів. Таку методичну та консультативну допомогу можуть надавати не лише фахівці ІРЦ. Щодо пункту «з іншими фахівцями», то це можуть бути представники медичних установ, соціальних служб, громадських організацій, де працюють потрібні спеціалісти (наприклад, кризові психологи), науково-педагогічні представники закладів освіти III–IV рівнів акредитації, що здійснюють підготовку майбутніх психологів, медичних працівників, соціальних педагогів, соціальних працівників, фахівці закладів післядипломної педагогічної освіти (ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти, навчально-методичний кабінет психологічної служби системи освіти) тощо.</p> <p>У межах I рівня підтримки можливості індивідуального навчального плану не передбачено</p>
<p>5 Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття)</p>	<p>I рівень підтримки не передбачає щодо дитини корекційно-розвиткових послуг. Увесь спектр додаткової психолого-педагогічної допомоги, у разі потреби, здійснюється в межах основного педагогічного навантаження та додатково не фінансується. Заходи у системі психолого-педагогічного супроводу мають проводитися з дитиною виключно у позаурочний час і не можуть замінювати собою інші уроки, які передбачені розкладом</p>
<p>6 Навчання за розкладом</p>	<p>Важливо орієнтуватися на рівень підтримки у п. 4.1. ІПР та на реальні можливості особи з ООП (працездатність, втомлюваність, соматичні захворювання та/або обов'язковий прийом ліків тощо). За розкладом класу навчаються усі діти із I рівнем підтримки, тобто будуть відвідувати всі уроки без змін</p>

<p>7 Забезпечення асистента учня (учениці)</p>	<p>І рівень підтримки не передбачає персонального супроводу учня (учениці) асистентом дитини</p>
<p>8 Забезпечення допоміжними засобами навчання</p>	<p>Під <i>допоміжними засобами</i> для навчання слід розуміти пристрої, обладнання, засоби та технології, що використовуються з технічною, дидактичною, методичною, функціональною, навчально-розвивальною, ігровою, комунікативною метою для покращення навчальної діяльності, розвитку навичок комунікації та забезпечення надання особам з особливими освітніми потребами підтримки в освітньому процесі.</p> <p>Забезпечення необхідними допоміжними засобами для навчання, що дають змогу опанувати освітню програму, можуть здійснюватися за рахунок місцевих бюджетів, коштів засновників таких закладів, інших джерел, не заборонених законодавством.</p> <p>Команда психолого-педагогічного супроводу зазначає перелік допоміжних засобів для навчання дитини, враховуючи її потреби</p>
<p>9 Потреба в розумному пристосуванні</p>	<p>Відповідно до Закону України «Про освіту», розумне пристосування – це запровадження, «якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій із метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами».</p> <p>Немає універсальної формули, стандарту забезпечення розумного пристосування, оскільки всі діти – різні, мають різні функціональні особливості й потребують різних пристосувань.</p> <p>Приклади розумного пристосування в школі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поліпшення фізичного середовища: плаский вхід, пандуси, кольорове маркування сходів, стін, освітлення, усунення порогів, зміна місцезнаходження класу (наприклад, з третього поверху на перший); • персональна план-схема приміщень та прилеглої території закладу (наприклад, для тих учнів, які щойно змінили заклад освіти);

	<ul style="list-style-type: none"> • надання учням додаткового часу під час складання контрольних робіт; • допоміжні технології: комп'ютер із сенсорним екраном, інтерактивні дошки, програмне забезпечення для перекладу шрифтом Брайля; • використання матеріалів у альтернативних форматах; • застосування допоміжних технологій у навчанні, під час іспитів, ЗНО; • використання альтернативних способів оцінювання тощо
<p>10 Особливості проведення оцінювання</p>	<p>Оцінювання результатів навчання у закладах освіти здійснюється за системою та загальними критеріями оцінювання, затвердженими МОН України.</p> <p>Команда психолого-педагогічного супроводу може вдаватися до адаптованої системи оцінювання навчальних досягнень у межах І рівня підтримки, а тому змінювати час на виконання завдання, добирати альтернативні види завдань, використовувати мобільні застосунки для проведення контрольних зрізів та інше, але не змінювати концептуальної складності змісту програм навчальних предметів.</p> <p><i>Перелік адаптованих (у разі потреби) стратегій оцінювання варто оформити в додатках до ІПР</i></p>
<p>11 Потреба у продовженні строків навчання</p>	<p>І рівень підтримки не передбачає продовження тривалості здобуття повної загальної середньої освіти особами, які мають незначні, поодинокі труднощі.</p> <p>Якщо за впливом причин будь-якого характеру є припущення про те, що освітні труднощі дитини здобувають більш вираженого характеру, то команда психолого-педагогічного супроводу на підставі відповідних рішень у часі перегляду ІПР, зафіксованих у протоколах засідань, має ініціювати звернення батьків до ІРЦ для проведення комплексної оцінки розвитку дитини.</p> <p>На підставі висновку про психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданого ІРЦ, та заяви одного з батьків (іншого законного представника) дитини педагогічною радою закладу освіти може прийматися рішення про продовження тривалості навчання. Таке рішення вводиться в дію наказом керівника закладу освіти</p>

12 Додаткові напрями роботи

Стислу характеристику варто подавати у ІПР з огляду на окремі параметри, за якими буде зрозумілим функціонування кожної із сфер розвитку або окремих позицій, що пов'язується з освітніми труднощами. Зверніть увагу, що немає необхідності вносити дані щодо всіх вказаних пунктів, а лише ті, що вимагають уваги для усунення труднощів та реалізації підтримки дитині.

Наприклад:

- розвиток інтелектуальної сфери – вкажіть про особливості мислення (в тому числі рівень інтелекту), уваги, пам'яті, уяви та творчості;
- розвиток сенсорної, моторної сфери – зазначте про специфічні особливості сприймання та відчуттів (функціонування аналізаторів), темп обробки інформації, маніпулювання предметами, координацію рухів;
- розвиток мовленнєвої сфери – особливості вербальної та невербальної комунікації, форми і засоби спілкування, сприймання мовлення інших, міжособистісна комунікація;
- розвиток фізичних здібностей – втомлюваність та працездатність, координація тіла, харчова поведінка, фізична активність, важливі зміни у показниках соматичного та психічного здоров'я (якщо це важлива для організації освітнього процесу інформація);
- розвиток емоційно-вольової сфери – переживання, воля, саморегуляція, прояви емоцій та почуттів, їх відповідність ситуації;
- розвиток соціальної сфери – рівень засвоєння дитиною норм, правил, соціальних ролей, традицій; особистісні риси для взаємодії із соціальним середовищем; рівень розвитку навичок самообслуговування тощо;
- подолання навчальних труднощів – особливості сприймання та розуміння аудіальних/візуальних інструкцій, робота з аудіальною/візуальною інформацією, специфіка процесів запам'ятовування – осмислення – відтворення, писемне мовлення, математичні операції, побудова алгоритму дій, прогнозування наслідків та інше.

Для того, щоб оформити у цьому пункті ІПР розділи «Ціль» та «Очікувані результати, яких планується досягнути», пам'ятайте про актуальність рекомендацій та

	<p>доречність до конкретного випадку. Намагайтесь уникати узагальнених формулювань, які позбавлені досяжності, вимірюваності результату, визначеності в часі. Всі втручання ми плануємо на прогнозований період дії ІПР, тож й очікування мають реалізуватись протягом цього терміну.</p> <p>Рівень досягнутих результатів необхідно буде проаналізувати у часі моніторингових зрізів. У разі потреби внести корективи у цілі та алгоритм підтримки та супроводу, оптимізувати процес, залучитися підтримкою потрібних фахівців, переглянути взаємодію з батьками.</p> <p>Звіти за результатами моніторингу слід оформити в додатки та зробити відповідні вказівки у цій графі</p>
<p>13 Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку</p>	<p>Розробка ІПР є виключно командною роботою. Доречно запрошувати фахівців ІРЦ та/або інших вузькопрофільних фахівців до участі у засіданнях.</p> <p>Батьки – обов'язкові учасники команди психолого-педагогічного супроводу. Не варто нехтувати їхньою включеністю в усі процеси, але, звісно, зі здоровою та адекватною позицією щодо цього</p>

3.2 ПРИКЛАД ІПР ДЛЯ ДИТИНИ, ЯКА МАЄ ФУНКЦІОНАЛЬНІ (СЕНСОРНІ) ТА ФІЗИЧНІ ТРУДНОЩІ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 2022–2023 н. р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Дмитренко Дмитро Дмитрович

дата народження 28.08.2010 р.

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень Житомирська ЗОШ № 267

рік навчання 5

клас навчання 5 В

контактні номери телефонів батьків (інших законних представників) для термінового зв'язку 098-*****

3. Індивідуальні особливості розвитку учня:

Найвищий рівень знань і вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
<p>Хлопчик легко та невимушено спілкується з однолітками та дорослими. Емоційний фон позитивний. Адекватно оцінює ситуацію, діє відповідно до отриманої інструкції.</p> <p>Дотримується правил та норм поведінки в класі та соціумі. Навички самообслуговування сформовані.</p> <p>Словниковий запас розвинений в межах вікового періоду. Звуковимова не порушена. Спілкується повними розгорнутими фразами.</p> <p>Має середній рівень знань відповідно до програмових вимог. Відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, може виокремити головне та другорядне, пояснити. Вміє аналізувати, синтезувати, класифікувати, узагальнювати. Сенсорні поняття сформовані.</p> <p>Читає виразно, але через навантаження і не дотримання гігієни зору може робити помилки. Прочитаний текст розуміє, переказує та відповідає на запитання. Правильно будує текст за серією малюнків, але потребує більше часу на їх вивчення, який відзначається зв'язністю, проте має дещо збіднений словниковий запас</p> <p>Математичні уявлення сформовані відповідно до програмового матеріалу. Техніка письма сформована, але через нерівномірний темп</p>	<p>В учня проявляються функціональні (сенсорні) та фізичні труднощі. Має незначні порушення зору, внаслідок чого виникає порушення постави через зорове сприймання інформації на близькій відстані.</p> <p>Під час освітньої діяльності спостерігається швидка втомлюваність зорової уваги, особливо при роботі із візуальною інформацією. Темп працездатності нерівномірний. Учень швидко стомлюється, потребує підтримки та стимуляції з боку педагога.</p> <p>У хлопчика також наявний недостатній рівень розвитку гнучкості, швидкості та спритності, зокрема під час ігрової та фізичної діяльності</p>	<p>Працювати над:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ підвищенням темпу роботи і працездатності дитини; ✓ тренуванням фізичної витривалості. <p>Розвивати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ навчальну мотивацію; ✓ вміння порівнювати свої досягнення та свої можливості; ✓ рухові вміння та навички. <p>Формувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ дотримання правил гігієни зору та зорового навантаження; ✓ дотримання здорового способу життя. <p>Вчити:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ чергувати різні види діяльності (усні та письмові) з метою розвантаження зорових аналізаторів

<p>працездатності та втомлюваність зорового аналізатора допускає незначні помилки.</p> <p>Фізичний розвиток відповідає віковій нормі.</p> <p>У хлопчика є хоббі – грає в шахи, займає призові місця на обласних турнірах</p>		
--	--	--

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

перший рівень підтримки;

другий рівень підтримки;

третій рівень підтримки;

четвертий рівень підтримки;

п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
Пристосування середовища:		
доступність	Ні	
освітлення	Так	
рівень шуму	Ні	
потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо)	Ні	
Психолого-педагогічна адаптація:		
використання візуального розкладу	Ні	
збільшення часу на виконання завдань	Так	За потреби
збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо)	Ні	
руховий режим	Так	Чергування видів діяльності, фізкультхвилинки, вправи для очей, релаксаційні вправи
використання заохочень	Так	Словесне заохочення, наліпки
використання засобів для концентрації уваги	Так	
інше		
Адаптація навчального матеріалу:		
картки-підказки, картки-інструкції	Ні	
Засоби альтернативної комунікації	Ні	

інше		
Модифікація:		
скорочення змісту навчального предмета	Ні	
зниження вимог для виконання завдань	Ні	
інше		

3) потреба у використанні:

- жестової мови та/або залученні перекладача жестової мови;
 шрифту Брайля;

4) потреба в додаткових заняттях з:

- так;

ні;

5) потреба в консультації з:

фахівцями інклюзивно-ресурсного центру;

фахівцями спеціальних закладів освіти;

іншими фахівцями _____

6) наявність індивідуального навчального плану:

- так;

ні.

У разі потреби в індивідуальному навчальному плані зазначити навчальні предмети (інтегровані курси), які потребують адаптації чи модифікації, та відповідального за розроблення індивідуального навчального плану педагогічного працівника:

Навчальний предмет (інтегрований курс)	Адаптація чи модифікація	Відповідальний педагогічний працівник
---	-----------------------------	--

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

Найменування заняття (послуги)	Фахівець, який проводить заняття (надає послугу)	Місце проведення	Розклад занять
-	-	-	-

6. Навчання:

за розкладом класу;

за адаптованим розкладом, з відвідуванням окремих уроків за індивідуальним розкладом відповідно до індивідуального навчального плану, зазначити які:

- за модифікованим розкладом.

7. Забезпечення асистента учня (учениці):

1) потреба в асистенті учня (учениці) (супроводі під час інклюзивного навчання):

- так;

ні;

2) асистентом учня (учениці) є:

батьки: _____

інші законні представники _____

уповноважена батьками особа _____

(зазначити прізвище, власне ім'я,

по батькові (за наявності) та контактні дані)

соціальний робітник

(вказати прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані)

8. Забезпечення допоміжними засобами навчання:

1) потреба у підручниках:

підручники для закладів загальної середньої освіти та матеріали;

адаптація підручників для закладів загальної середньої освіти та матеріалів;

підручники для осіб з особливими освітніми потребами та матеріали;

2) допоміжні засоби для навчання:

так;

ні.

Вказати перелік засобів для навчання, яких потребує учень (учениця):

9. Потреба в розумному пристосуванні:

так, вказати яка: _____

ні.

10. Особливості проведення оцінювання:

адаптації проведення оцінювання за часом та змістом, зокрема: збільшення часу на виконання завдань; зменшення кількості завдань; використання зручних форм роботи (тести, усні опитування, аудіозавдання тощо) відповідно до потреб;

інше (вказати що) _____

11. Потреба у продовженні строків навчання:

так;

ні.

12. Додаткові напрями роботи:

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток інтелектуальної сфери	-		
Розвиток сенсорної, моторної сфер	Стимулювати вміння сприймати та виділяти основне під час роботи з наочним матеріалом. Вчити самотійно виконувати	Підвищення працездатності, зорової уваги та покращення рівня сприйняття візуальної інформації.	

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
	гімнастику для очей за потреби	Слідкує за зоровим навантаженням під час виконання завдань та самостійно виконує вправи для релаксії	
Розвиток мовленнєвої сфери	-	-	
Розвиток фізичних здібностей	<p>Стимулювати дотримання правил правильної постави під час сидіння та роботи з підручником та навчальним матеріалом.</p> <p>Розвиток точності в русі, спритності, рівноваги, гнучкості та працездатності.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності та інтересу до занять фізичною культурою</p>	<p>Дотримується правил правильної постави під час сидіння за партою.</p> <p>Підвищення рівня фізичних показників і навичок.</p> <p>Дотримується правил для зміцнення власного здоров'я</p>	
Розвиток емоційно-вольової сфери	<p>Стимулювати бажання дитини працювати, виконувати завдання, виявляти ініціативу</p> <p>Формування вміння самоконтролю та дисципліни</p>	<p>Демонстрування більшої наполегливості у виконанні завдань</p> <p>Проявляє зосередженість під час навчальної роботи</p>	

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток соціальної сфери	-	-	
Подолання навчальних труднощів	-	-	
Інші	-		

13. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності)	Посада	Підпис
Корнієнко В. А.	Заступник директора з НВР	
Авдєєва Т. М.	Учитель історії Класний керівник	
Фещенко І. М.	Учитель українська мови та української літератури	
Войцехівська К. А.	Учитель математики	
Павленко А. П.	Учитель англійської мови	
Ковтун Ф. Л.	Учитель зарубіжної літератури	
Тимошук Г. І.	Учитель основ здоров'я	
Саган О. В.	Учитель фізичної культури	
Кириченко З. Л.	Учитель технологій	
Росоловська Д. А.	Учитель інформатики	
Доротюк А. Д.	Учитель мистецтва	
Статкевич Н. В.	Практичний психолог	

Індивідуальну програму розвитку погоджено одним з батьків (іншим законним представником) учня:

Дмитренко Дарина Данилівна
(зазначити прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) одного з батьків
(іншого законного представника) учня)

підпис _____ дата 15.09.2022 року

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З ІНФОРМАТИКИ, 5 КЛАС

Тема «Опрацювання текстових даних».

Мета: перевірка якості та міцності засвоєного матеріалу, сформованості умінь і навичок роботи з текстовим редактором; розвивати логічне

мислення, творчість, комп'ютерну грамотність; виховувати інформаційну культуру учнів, самостійність та відповідальність, працелюбність, акуратність у роботі, бережне ставлення до комп'ютерної техніки.

Обладнання та програмне забезпечення: малюнки, роздатковий матеріал до практичного завдання, операційна система WINDOWS, таблиця балів, текстовий процесор MS WORD.

Тип уроку: урок перевірки та коригування знань, умінь і навичок.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний етап.

II. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

- Сьогодні у нас підсумковий урок з теми «Опрацювання текстових даних».

На цьому уроці ми узагальнимо знання, закріпимо уміння і навички роботи в текстовому процесорі MS WORD. Сьогодні у нас трішки не звичайний урок, а урок-подорож. А як же називається країна, в якій ми будемо подорожувати? Ви зможете дізнатися, виконавши завдання, яке ви бачите на екрані. (Ребус)

Вправа «Ребус»

(Якщо потрібна допомога, вчитель підказує на програму, в якій вивчали текстовий редактор. Навчає мислити і розгадувати ребуси.)

Отже, ми розпочинаємо подорож у країні Вордленд.

III. Актуалізація опорних знань. Перевірка рівня володіння знаннями.

Розминочна вправа про можливості ТП MS WORD

- Неможливо розпочинати подорож, не пригадавши основні можливості програми MS WORD.

На парті у групах лежать стікери у вигляді текстових файликів, на яких потрібно записати можливості текстового процесора Word і приклеїти їх до імпровізованого комп'ютера.

Дмитро відповідає усно при виконанні завдання.

Опитування (запитання про текстовий процесор)

Зупинка «Запитання-відповідь»

1. Що потрібно зробити для того, щоб видалити фрагмент тексту в текстовому процесорі MS WORD?
2. Яке вирівнювання тексту можна встановити в текстовому процесорі MS WORD?
3. Назвіть основні об'єкти текстових документів?
4. Що таке курсор і на що він вказує?
5. Чи завжди підкреслення червоною хвилястою лінією свідчить про помилку в слові?
6. Про що свідчить підкреслення зеленою хвилястою лінією?
7. Поясніть різницю між копіюванням і вирізанням фрагмента тексту?
8. Що означає редагування тексту?
9. Що означає форматування тексту?
10. Що потрібно попередньо зробити з текстом, щоб його відформатувати?

Зупинка «Корисні комбінації»

Вправа «Комбінації клавіш» (працюють в командах)

Сумістіть комбінації клавіш з їх діями

1 група

Ctrl +C	Копіювання фрагмента
Ctrl+P	Відправка документа на друк на принтері
Ctrl +V	Вставка об'єкта з буфера обміну
Ctrl +S	Зберігає документ
Ctrl +W	Закриття документа
Alt+0146	Вставка апострофа

2 група

Ctrl +X	Вирізає виділений текст
Ctrl +Z	Відмінняє попередню дію
Ctrl +A	Виділяє весь текст документа
Ctrl +N	Створює новий текстовий документ
Alt + Г	Напис букви Г

Ctrl + "-" Вставляє довге тире

Комбінації написані на дошці, учням треба навпроти комбінації написати потрібну дію. (5 хв)

Зупинка «Клавіатурна»

Вправа «Назви призначення клавіш»

На парті розложені картинки з клавішами. Діти мають протягом однієї хвилини уважно розглянути картинки, після чого перевернути їх. Далі учні по черзі називають одну з клавіш і називають її призначення.

Перелік клавіш:

ENTER

TAB

CAPS LOCK

SHIFT

BACK SPACE

DELETE

END

HOME

INSERT

PAGE UP

PAGE DOWN

NUMLOCK

ПРОПУСК

F1

Зупинка «Правильна послідовність»

Вправа «5 основних етапів роботи з документами». На великих листах правильно розставити послідовність.

Введення тексту

Редагування

Форматування

Збереження

Макетування

Друкування

Дмитро виконує завдання усно.

Зупинка «Фізкультурна»

Фізкультхвилинка

Вправа «Вірю – не вірю». Правила поведінки для учнів у комп'ютерному класі.

1. Клавіатура повинна лежати на колінах.
2. У комп'ютерний клас заборонено приносити особисті носії інформації: флешки, диски тощо.
3. У комп'ютерний клас заборонено приносити продукти харчування.
4. Починати роботу можна без вказівки вчителя.
5. Заборонено запускати ігрові програми.
6. У разі виявлення несправностей з апаратурою, можна самостійно їх усунути.
7. Відстань від очей до екрана повинна бути не меншою ніж 50 см.
8. Дозволено працювати за комп'ютером вологими руками.

IV. Перевірка рівня сформованості умінь і навичок.

Зупинка «Практична»

Правила введення тексту

• ставиться один пропуск між словами
• перед розділовими знаками (; : . , ! ?) пропуск не ставиться
• після розділового знака слід ставити пропуск
• після відкриваючих і перед закриваючими дужками або лапками пропуск не ставиться
• до і після дефісу не ставиться пропуск
• до і після тире ставиться пропуск
• перехід на новий рядок відбувається автоматично
• переноси в словах ставляться автоматично
• для початку введення тексту з нового абзаца слід натиснути клавішу Enter
• перехід на нову сторінку текстового документа здійснюється автоматично
• відступи від лівого краю пропусками не робляться
• списки нумеруються автоматично
• сторінки нумеруються автоматично

З пропусками

• ставиться _____ пропуск між словами
• _____ розділовими знаками (; : . , ! ?) пропуск не ставиться
• після розділового знака слід ставити _____

• після відкриваючих і перед закриваючими дужками або лапками пропуск ___ ставиться
• до і після дефісу не _____ пропуск
• до і після тире ставиться пропуск
• перехід на новий рядок відбувається _____
• переноси в словах ставляться _____
• для початку введення тексту з нового абзацу слід натиснути клавішу _____
• перехід на нову сторінку текстового документа здійснюється автоматично
• відступи від лівого краю пропусками не робляться
• списки нумеруються _____
• сторінки _____ автоматично

Дмитро отримує більше часу на виконання завдання.

Вправи для очей

1. *Надрукувати текст і виправити помилки. Відформатувати за шириною.*

ЩО МОЖЕ КОМП'ЮТЕР?

2. *Надрукувати текст за зразком.*

Звукова карта

Відеоплата

Радіоприймач

Телевізійний приймач

Звукова карта

Виконати форматування за такими параметрами:

• Шрифт – **LucidaSansUnicode**

• Розмір – **14**

3. *Завдання «Лови помилку». Виправте помилки.*

Україна-одна з найбільших держав Європи з площею 603,7 тис.кв. кілометрів і населенням близько 46,2млн. чоловік. Вона межує з сімома країнами світу, загальна довжина її сухопутних і морських кордонів становить 7590 км .

4. *Видалить у тексті непотрібні символи, використовуючи клавішу Backspace.*

Рееве таа стоггне Дніпр широкий,
Сеердитий вітерр заввввива.
Додоолу вверби ггне ввисокі,
Гораами ххвилі підіймаа

5. Видаліть у тексті непотрібні символи, використовуючи клавішу Delete

Якк уумру, то пооховайте меене на моогилі
Сееред сстепу широокого нна Ввкраїні миीलій,
Щоб лаани шиирокополі і Дніпро, і крручі
Бууло виидно, бууло чути, якк рреве реувчий.

6. Запишіть надрукований текст у вигляді вірша.

Жив у садку веселий шпак, щебече та співає, А тільки виткнеться
черв'як, летить стрілою і хапає. Садок буяв і процвітав, та, спочиваючи від
праці, Той шпак знічев'я поклював десяток ягід на гілляці. Господар взрив
біду таку, прожогом вибіг на подвір'я, Пальнув з рушниці по шпаку, аж
полетіло з того пір'я. Давно в садку шпака нема і шпаченята там не свищуть,
А люта гусінь як чума траву псує та листя нищить.

Під час виконання практичного завдання використовує програму
NonVisual Desktop Access (NVDA).

V. Підсумки уроку.

VI. Домашнє завдання. Створити кросворд на тему «Текстовий редактор».

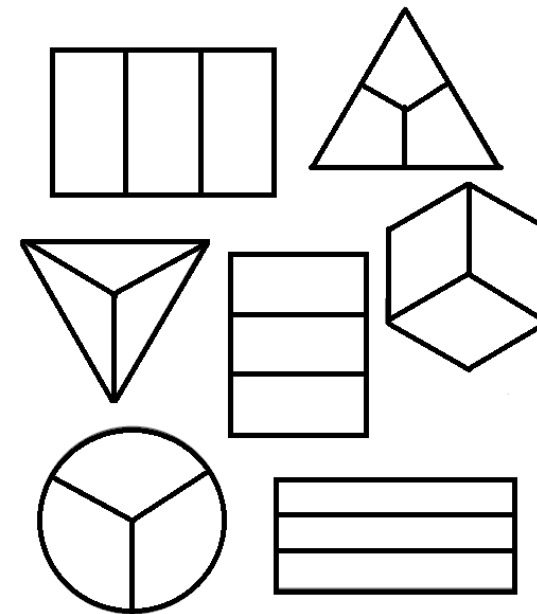
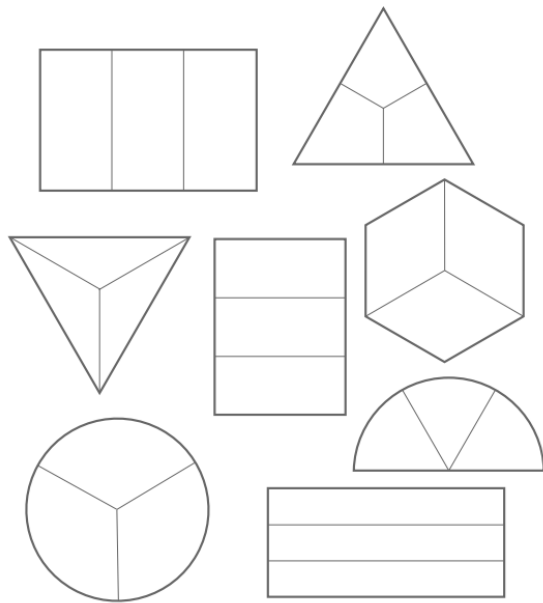
ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З МАТЕМАТИКИ, 5 КЛАС

ТЕМА «ЗВИЧАЙНІ ДРОБИ»

Завдання для класу

Завдання для Дмитра

Завдання 1. Розмалюй кожну геометричну фігуру таким чином: $1/3$ у червоний колір, $1/3$ у синій та $1/3$ у жовтий.

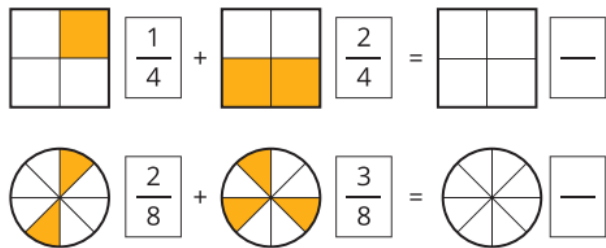

Джерело завдання:

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/1455/>

Адаптація полягає у чітко виділених контурах

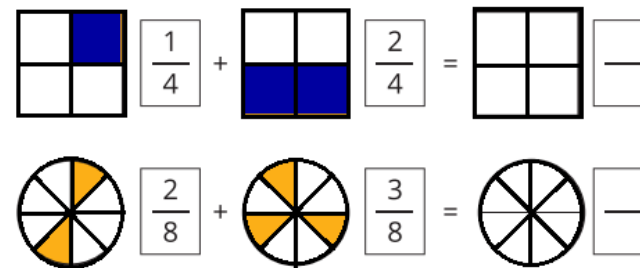
Завдання 2. Розв'яжи приклади та розмалюй фігури відповідним чином. Якщо потрібно, скороти отримані дроби та запиши відповідь словами.

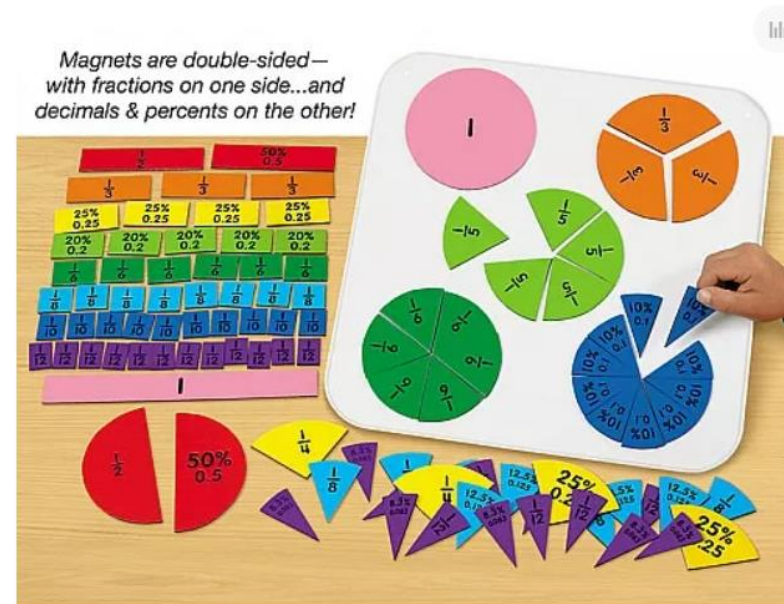
Джерело завдання:

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/4365/>

Приклад 1.

Приклад 2. Дмитро буде виконувати завдання з магнітною грою «Дроби».

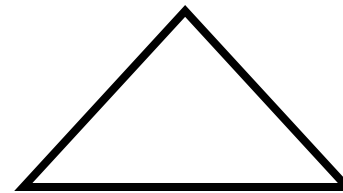
Приклад 3. Дмитро буде виконувати завдання з дидактичними засобами, виготовленими з фетру або інших матеріалів.

ТЕМА «ТРИКУТНИКИ»

Нарисуйте довільний трикутник, виміряйте його сторони та кути, обчисліть периметр і суму кутів цього трикутника.

Джерело завдання: Математика. 5 клас: підруч. Для закладів загальної середньої освіти / А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. Харків, 2018. № 346. С. 87.

Виміряйте сторони трикутника та кути, обчисліть периметр і суму кутів цього трикутника.

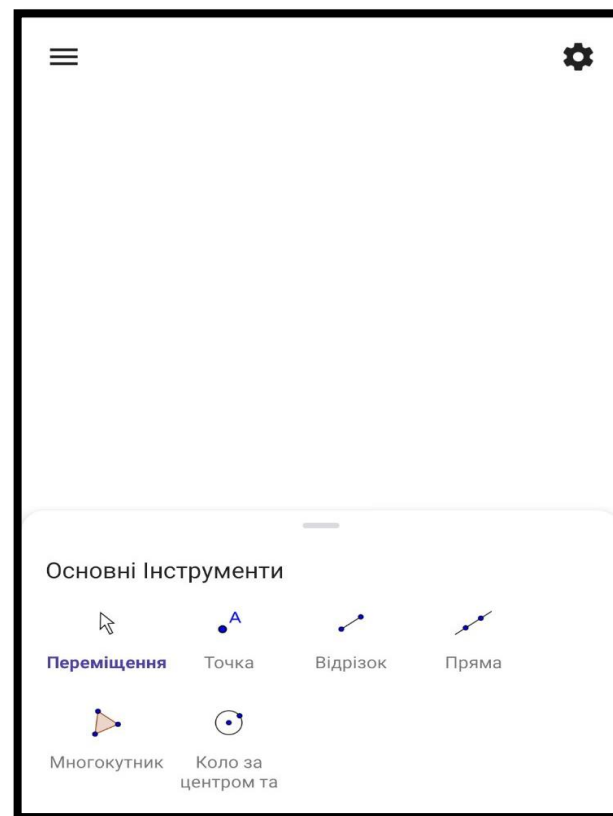
Побудуйте трикутник, сторони якого місять чотири точки, забражені на рисунку 129.

Рис. 129

Джерело завдання: Математика. 5 клас : підруч. Для закладів загальної середньої освіти / А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. Харків, 2018. № 355. С. 88.

Дмитро під час цього завдання буде користуватися додатком GeoGebraГеометрія.

Нарисуйте:

- 1) Рівносторонній гострокутний трикутник
- 2) Рівнобедренний прямокутний трикутник
- 3) Рівнобедренний тупокутний трикутник

Джерело завдання: Математика. 5 клас : підруч. Для закладів загальної середньої освіти / А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. Харків, 2018. № 342. С. 86.

Приклад 2. Дмитро побудує за допомогою магнітного конструктора, 2D конструктора.

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ПРИРОДОЗНАВСТВА, 5 КЛАС

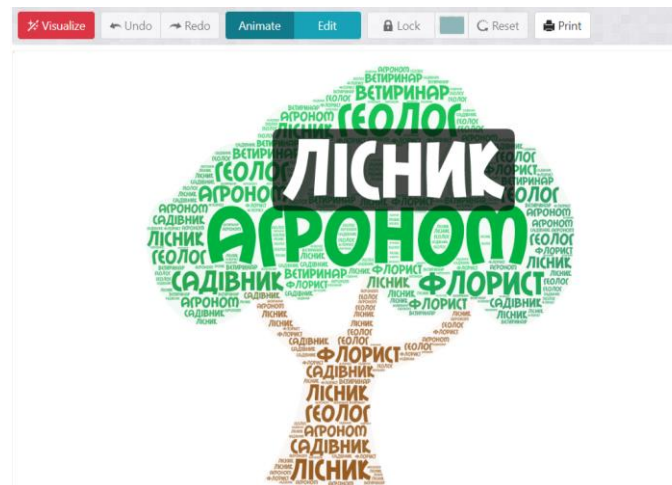
Завдання для класу	Завдання для Дмитра
Завдання 1. <i>Діти отримають малюнок з видами грибів і назвами, які їм потрібно правильно визначити.</i>	
 <p style="text-align: center; margin-top: 5px;">а б в г</p>	<p>У Дмитра завдання таке, як для інших дітей. Адаптація полягає в тому, що види грибів зображені без зайвого фону, для кращого зорового сприйняття.</p>
Завдання 2. <i>Прочитай запитання та обери правильну відповідь. (12 запитань)</i>	
<p>Тестові завдання до розділу III, теми 2</p> <p>1. Який ряд утворено лише назвами організмів?</p> <p>А півень, скеля, очерет Б конвалія, оса, карась В коник, Сонце, лелека Г зозуля, бінокль, пісок</p>	<p>Дмитро отримає аудіозапис тестування.</p>
<p>3</p>	

Завдання 3. Знайди назви професій, пов'язані з діяльністю людини в природі, та поясни їхнє значення.

Діти класу отримують друковане завдання

Дмитро отримує покликання на завдання і виконує його на комп'ютері. URL: <https://wordart.com/3f8f1ow1yyi0/word-art>.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. La pizza pour compter (inspiration Montessori). URL: https://www.momes.net/apprendre/maternelle/la-pizza-pour-compter-inspiration-montessori-830745_
2. Конспект уроку для 5 класу. <https://naurok.com.ua/konspekt-vidkritogo-uroku-z-informatiki-dlya-5-klasu-na-temu-opracuvannya-tekstovih-danih-7159.html>

3.3 ПРИКЛАД ІПР ДЛЯ ДИТИНИ, ЯКА МАЄ НАВЧАЛЬНІ ТА СОЦІОАДАПТАЦІЙНІ ТРУДНОЩІ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання I семестр 2022–2023 н. р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Костенко Олександра

Володимирівна

дата народження 09.05.2010

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень

Житомирський ЗЗСО № 42

рік навчання 6 рік навчання

клас навчання 6 А

контактні номери телефонів батьків (інших законних представників) для термінового зв'язку 22-22-22

3. Індивідуальні особливості розвитку учня:

Найвищий рівень знань, вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
<p>Володіє навчальним матеріалом з більшості предметів 6 класу на середньому рівні, проте з української мови – на початковому рівні. Навчається в повну міру своїх сил. Має доволіну зорову пам'ять; виявляє логічне мислення. Під час уроків не завжди уважна; домашні завдання виконує із задоволенням. Здатна відповідати на поставлені запитання, уміє користуватися навчальними матеріалами. Набуті знання застосовує у практичних ситуаціях із підказками вчителя. Добре орієнтується у просторі школи та у часі. Має добрий</p>	<p>В учениці спостерігаються навчальні та соціоадаптаційні труднощі, оскільки дівчинка пережила втрату рідних (бабусі і дідуся) під час війни. В учениці проявляються труднощі під час письма (писемне мовлення містить помилки різних типів – пунктуаційні та орфографічні). Також дівчинці важко дається перевіряти написане на помилки та висловлювати власні думки письмово. Під час уроків вона завжди прагне бути першою, намагається перебрати усю увагу вчителя на себе, в результаті чого робить майже усі завдання поспіхом, з помилками. У взаємодії з однолітками намагається бути лідером, хоча це їй не вдається. Під час роботи у команді/групі може ображатися на інших дітей та працювати окремо від усіх. Постійно перепитує інструкції до завдань (увага розсіяна), хоча здатна навчатись</p>	<p>Працювати над орфографічними та пунктуаційними помилками під час писемного мовлення. Вчити висловлювати власні думки письмово та перевіряти написане на помилки. Розвивати вміння виконувати розпочату справу до кінця. Розвивати доволіну увагу. Формувати вміння уважно працювати під час навчання, сконцентрувати свою увагу на певному завданні. Вчити здобувати досвід контролю свого</p>

загальний розвиток. Дуже любить читати художню літературу	краще. Розпочату справу доводить до кінця під контролем учителя. Інколи порушує правила поведінки у класі, адже не може довго сидіти за партою. Спостерігаються прояви гіперактивності, а також короткотривала емоційна збудженість та вразливість	настрою та емоційного стану шляхом виконання різних вправ на заспокоєння. Заохочувати самостійність, ініціативність шляхом створення ситуацій успіху
--	--	---

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

перший рівень підтримки;

другий рівень підтримки;

третій рівень підтримки;

четвертий рівень підтримки;

п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
<p>Пристосування середовища:</p> <p>доступність;</p> <p>освітлення;</p> <p>рівень шуму;</p> <p>потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо).</p> <p>Психолого-педагогічна адаптація:</p> <p>використання візуального розкладу;</p> <p>збільшення часу на виконання завдань;</p> <p>збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо);</p> <p>руховий режим;</p> <p>використання заохочень;</p> <p>використання засобів для концентрації уваги;</p> <p>інше.</p> <p>Адаптація навчального матеріалу:</p> <p>картки-підказки, картки-інструкції;</p> <p>засоби альтернативної комунікації;</p> <p>інше.</p> <p>Модифікація:</p> <p>скорочення змісту навчального предмета;</p> <p>зниження вимог для виконання завдань;</p> <p>інше</p>	<p>Ні</p> <p>Ні</p> <p>Ні</p> <p>Так</p> <p>Ні</p> <p>Ні</p> <p>Так</p> <p>Так</p> <p>Так</p> <p>Так</p> <p>Ні</p> <p>Ні</p> <p>Ні</p> <p>Ні</p>	<p>Ресурсна кімната.</p> <p>Ситуації успіху, скафолдинг. Пісочний годинник.</p>

3) потреба у використанні:

- жестової мови та/або залученні перекладача жестової мови;
- шрифту Брайля;

4) потреба в додаткових заняттях з:

так;

ні;

5) потреба в консультації з:

- фахівцями інклюзивно-ресурсного центру;
- фахівцями спеціальних закладів освіти;

іншими фахівцями: АВА-терапевт;

6) наявність індивідуального навчального плану:

так (якщо так, то адаптація – українська мова);

ні.

У разі потреби в індивідуальному навчальному плані зазначити навчальні предмети (інтегровані курси), які потребують адаптації чи модифікації, та відповідального за розроблення індивідуального навчального плану педагогічного працівника:

Навчальний предмет (інтегрований курс)	Адаптація чи модифікація	Відповідальний педагогічний працівник
---	-----------------------------	--

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

Найменування заняття (послуги)	Фахівець, який проводить заняття (надає послугу)	Місце проведення	Розклад занять
-----------------------------------	---	---------------------	-------------------

6. Навчання:

за розкладом класу;

за адаптованим розкладом, з відвідуванням окремих уроків за індивідуальним розкладом відповідно до індивідуального навчального плану, зазначити які:

за модифікованим розкладом.

7. Забезпечення асистента учня (учениці):

1) потреба в асистенті учня (учениці) (супроводі під час інклюзивного навчання):

так;

ні;

2) асистентом учня (учениці) є:

батьки: _____

інші законні представники _____

уповноважена батьками особа _____

(зазначити прізвище, власне ім'я,

по батькові (за наявності) та контактні дані)

соціальний робітник

(зазначити прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані)

8. Забезпечення допоміжними засобами навчання:

1) потреба у підручниках:

підручники для закладів загальної середньої освіти та матеріали;

адаптація підручників для закладів загальної середньої освіти та матеріалів;

підручники для осіб з особливими освітніми потребами та матеріали;

2) допоміжні засоби для навчання:

так;

ні.

Зазначити перелік засобів для навчання, яких потребує учень (учениця):

9. Потреба в розумному пристосуванні:

так, зазначити яка: надання додаткового часу для завершення самостійних та контрольних робіт;

ні.

10. Особливості проведення оцінювання:

адаптація проведення оцінювання за часом та змістом, зокрема: збільшення часу на виконання завдань; зменшення кількості завдань; використання зручних форм роботи (тести, усні опитування, аудіозавдання тощо) відповідно до потреб;

використання доступних форм викладу інформації для оцінювання (шрифту Брайля, письмових чи усних завдань тощо);

використання окремих карток із завданнями чи адаптованих матеріалів під час оцінювання;

адаптація завдань для оцінювання до особливостей сприйняття інформації (уникнення графічних завдань для осіб з порушенням зору, уникнення або створення комфортних умов для усних опитувань для осіб, які цього потребують, тощо);

інше (зазначити що) _____

11. Потреба у продовженні строків навчання:

так;

ні.

12. Додаткові напрями роботи:

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток інтелектуальної сфери	-		

Розвиток сенсорної, моторної сфер	-		
Розвиток мовленнєвої сфери	-		
Розвиток фізичних здібностей	-		
Розвиток емоційно-вольової сфери	<p>Стимулювати вміння регулювати власний емоційний стан і контролювати вольові зусилля.</p> <p>Формувати почуття адекватної самооцінки.</p> <p>Розвивати вміння свідомо спрямовувати увагу на певні об'єкти, тривалий час зосереджуватись на них.</p> <p>Формувати навички самостійності у всіх видах діяльності</p>	<p>Сформованість вмінь емоційної регуляції, самоконтролю та вольових зусиль.</p> <p>Сформованість адекватної самооцінки.</p> <p>Розвинуте вміння концентрувати увагу на декількох стимулах одночасно.</p> <p>Буде виконувати поставлені завдання самостійно, доводити розпочату справу до логічного завершення</p>	
Розвиток соціальної сфери	<p>Розвивати вміння дотримуватись правил поведінки у школі та у взаємодії з однолітками.</p> <p>Залучення до спільних справ класу в позаурочний час</p>	<p>Зростає соціометричний статус дитини у класі.</p> <p>Сформована «здорова» активна позиція у житті класу та школи</p>	
Подолання навчальних труднощів	<p>Стимулювати пізнавальну активність під час уроків української мови з метою вироблення навичок</p>	<p>Удосконалення навичок письма</p>	

	дотримання правил правопису		
Інше	-		

13. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності)	Посада	Підпис
Павленко Марія Іванівна	Заступник директора з навчально-виховної роботи	
Міненко Ольга Павлівна	Класний керівник	
Гришко Ганна Віталіївна	Практичний психолог	
Боренко Олег Вікторович	Соціальний педагог	
Тузенко Ніна Василівна	Учитель української мови та літератури	
Міх Микола Миколайович	Учитель математики	
Андрущенко Марія Андріївна	Учитель іноземної мови	
Степаненко Ігор Васильович	Учитель географії	
Петрусь Петро Петрович	Учитель історії	
Гончаренко Іван Іванович	Учитель інформатики	
Свінцицька Ганна Андріївна	Учитель мистецтва	
Максименко Віта Віталіївна	Учитель технологій	
Жук Максим Григорович	Учитель фізичної культури	

Індивідуальну програму розвитку погоджено одним з батьків (іншим законним представником) учня:

Костенко Володимир Володимирович
(вказати прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) одного з батьків (іншого законного представника) учня)

підпис _____ дата 15.09.2022

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, 6 КЛАС

Тема: Іменники, що означають назви істот і неістот. Загальні і власні назви. Велика літера і лапки у власних назвах.

Мета: повторити вивчене про іменники, що означають назви істот і неістот, удосконалювати вміння їхнього розрізнення; розвивати логічне мислення, пам'ять; виховувати пошану до хліба та нелегкої праці хлібороба.

Тип уроку: комбінований урок.

Обладнання: підручник, таблиця, пісочний годинник, картки із завданнями, секундомір.

Хід уроку

I. Перевірка домашнього завдання.

Робота біля дошки. Записати речення. Підкреслити члени речення, назвати частини мови. Визначити рід, число та відмінки іменників.

Першим був не Господь і не геній. Першим був простий чоловік. Він ходив по землі зеленій і, між іншим, хлібину спік. Хлібом геній живився кожен, щоби розум його не погас.

В. Симоненко.

II. Повторення ключових питань теми.

1. Бесіда.

- Що означають іменники? Навести приклади.
- На які питання відповідають?
- Які іменники відповідають на питання хто? Які – на питання що?

2. Гра «Хто більше».

Учитель ділить клас на дві команди (хлопці і дівчата). Завдання – назвати якомога більше іменників за 10 секунд, які відповідають на питання хто?, потім – на питання що?

III. Виконання вправ на повторення.

1. Попереджувальний диктант.

Підкреслити в реченнях іменники. Поставивши до кожного з іменників питання, вказати іменники – назви істот та іменники – назви неістот. Визначити рід, число та відмінок кожного з іменників. Для Олександри – переписати половину тексту, поставити запитання до іменників та вказати назви істот/неістот.

Смерком, наче делегати, йдуть діди до нас до хати. Йде Петренко з щільником, Романенко – з судаком. Їх вітає наша мати, дістає наливку тато. І діди заводять річ, чи не зварить юшку піч. Про погоду потім слово і про пасіку, про влови, про роботу всіх бригад, а в кінці – про виноград.

М. Стельмах.

Зверніть увагу! Вправа на концентрацію уваги для Олександри (виконується перед попереджувальним диктантом).

Необхідно закреслити усі літери «ш» у рядку.

прошчтшвшщтишпасібьяжфіторумнкмшшіівамафєбдрмпасегассвішчімшчс

2. Гра «Ланцюжок».

Учитель ділить клас на чотири групи. Кожна група має вставити пропущені букви, знайти продовження свого тексту, над іменниками надписати назви істот/неістот.

Картка 1

Бувало, сядемо до столу, нал..є нам мати молока. І раптом падає додолю ч..рствий окрасць ж..тняка.

Картка 2

*Тоді нас мати й научила окра..ць хліба цілувать, як дар з..млі, як батька силу, той скарб священ..ий цінувать.
(Д. Луценко.)*

Картка 3

«Що за печалі хліборобу? – хтось жартував. – Май плуга й ні..! Ори, м..ли, а потім їж хліб, пироги, соло..ку здобу!»

Картка 4

Як просто все! Той жартівник не знав землі, не дихав нею. З жит..я він непомітно зник, а..же сміявся над з..млею! (О. Ющенко.)

IV. Повідомлення теми та мети уроку. Мотивація навчання.

V. Вивчення нового матеріалу.

Робота з підручником. Опрацювання теоретичного матеріалу.

Опрацювання таблиці «Велика літера у власних назвах».

З великої літери пишуться	
Правило	Приклад
1. Індивідуальні (власні) імена, по батькові, прізвища, прізвиська	Тарас Григорович Шевченко; Богдан Хмельницький; Ярослав Мудрий
2. Імена тварин, назви дійових осіб у казках та байках	Пес Нехай; кіт Воркіт; братик Вовчик; Колобок
3. Назви держав, територій, населених пунктів, річок, астрономічні назви	Україна; Європа; Львів; Рівненська область; село Веселий Гай; Дніпро; планета Марс; сузір'я Чумацький Шлях
4. Назви найвищих українських та міжнародних установ, організацій та посад	Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Президент України; Організація Об'єднаних Націй; Товариство Червоного Хреста
5. Назви релігійних понять	Бог; Божий Син; Святий Дух, Богородиця; Апостол; Біблія, Євангеліє
6. Назви державних, релігійних та міжнародних свят, історичних подій	День Конституції України; Великдень; Різдво Христове; Пилипівка; Спасівка; Новий рік; День молоді
7. Назви художніх творів, газет, журналів, заводів, фабрик, навчальних закладів (назва береться в лапки)	Поезія «Сон», журнал «Соняшник», фабрика «Любава», дитсадок «Веснянка»

VI. Виконання вправ на закріплення.

1. Робота біля дошки.

Записати. Пояснити вживання великої літери. Олександра виконує лише половину вправи.

Євангеліє, Богородиця, Апостол Андрій Первозванний, Великдень, Благовіщення, Іван Мазепа, Павло Полуботок, Микола Лисенко, опера

«Наталка Полтавка», місто Канів, Житомирська область, вулиця Січових Стрільців, Європейська площа, майдан Незалежності, День Незалежності, Полярна Зірка, сузір'я Велика Ведмедиця, байка Глібова «Лев та Вовк», Лев Симиренко, Верховна Рада, Президент України.

Зверніть увагу! Вправа «Хвилина тиші» для Олександри (виконується перед письмовою вправою). Учениці пропонується не розмовляти хвилину, після того як вона зручно сіла та заспокоїлась. Протягом цієї хвилини дитині важливо зосередити свій погляд на пісочному годиннику.

2. Руханка «Ми з України».

URL: https://www.youtube.com/watch?v=J_m9nebQ7ik.

3. Робота в малих групах.

Учитель ділить клас на п'ятірки. Кожна група має за QR-кодом виконати завдання – вставити велику чи малу букву і пояснити правопис.

Леся ..країнка, співуча ..країнка, село ..країнка, ..обзар на майдані, віри з «..обзаря», ..ихайло Старицький, розділ з ..іблії, ..іблійне оповідання, ..огоматір.

4. Попереджувальний диктант.

Зверніть увагу! Для Олександри завдання – переписати текст.

Дніпро, Шевченко, Україна – моя душа, моя земля. Я вас ніколи не покину, я не поїду звідсіля. (В. Чуйко.) У Переяславі писав він «Заповіт» і згадував степи широкополі. (П. Біба.) Здавалось, що спадала з душі кора, коли, мов грім, лунало «Не пора»... (Ю. Клен.) Гумові чоботи у селі, що у місті «Жигулі». (Нар. творч.)

5. Робота з підручником. Письмове виконання вправи.

Зверніть увагу! Олександр виконує вправу усно з учителем.

VII. Підбиття підсумків уроку.

Вправа «Комплімент».

Діти ланцюжком роблять компліменти один одному щодо роботи під час уроку.

Мені сподобалось, як ти...

Тобі добре вдалось...

Ти працював на ... рівні.

VIII. Домашнє завдання.

Вправа 9 (письмово).

Зверніть увагу! Для Олександрри – виконати лише половину вправи.

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З МАТЕМАТИКИ, 6 КЛАС

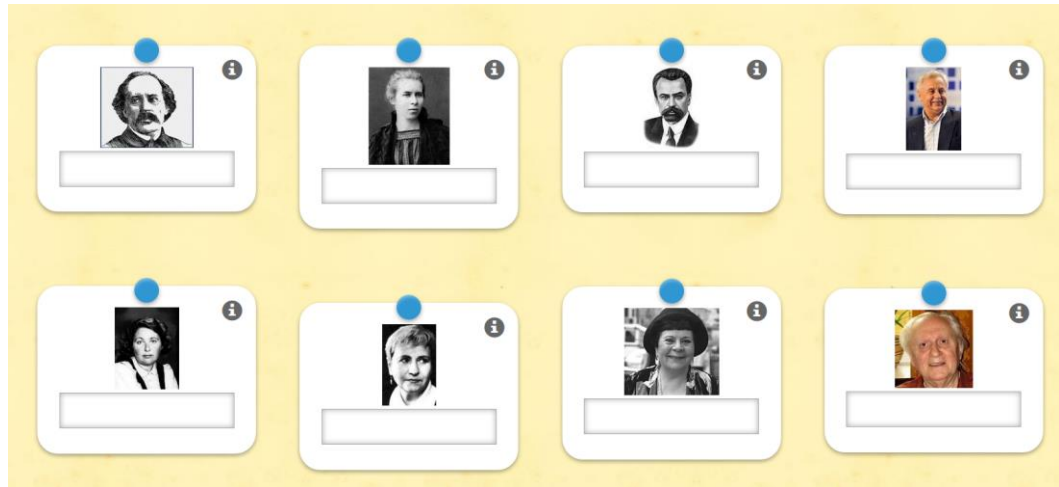
Завдання для класу	Завдання для Олександри																									
<p>Замість * вписати число із запропонованих 10, 42, 81, що ділиться на 5 без остачі.</p>	<p>Перед виконанням завдання попрацює із таблицею Шульте (знайти числа від 1 до 25).</p> <div style="text-align: center; margin: 20px 0;"> <table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 150px; height: 150px; margin: auto;"> <tr> <td style="padding: 10px; text-align: center;">9</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">12</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">18</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">14</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">16</td> </tr> <tr> <td style="padding: 10px; text-align: center;">10</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">21</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">5</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">15</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">7</td> </tr> <tr> <td style="padding: 10px; text-align: center;">23</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">17</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">24</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">20</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">1</td> </tr> <tr> <td style="padding: 10px; text-align: center;">6</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">4</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">19</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">11</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">8</td> </tr> <tr> <td style="padding: 10px; text-align: center;">25</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">22</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">3</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">13</td> <td style="padding: 10px; text-align: center;">2</td> </tr> </table> </div>	9	12	18	14	16	10	21	5	15	7	23	17	24	20	1	6	4	19	11	8	25	22	3	13	2
9	12	18	14	16																						
10	21	5	15	7																						
23	17	24	20	1																						
6	4	19	11	8																						
25	22	3	13	2																						
<p>Записати остачу при діленні числа 77 на 2.</p>	<p>На виконання цього завдання матиме додаткових 5 хвилин.</p>																									
<p>Розв'язати задачу.</p> <p><i>В одному бідоні втричі більше молока, ніж в іншому. Коли з одного бідона до іншого перелили 5 літрів, то</i></p>	<p>Розв'язати задачу, скориставшись інструкцією.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ввести змінну, аби позначити невідому величину. 2. Скласти складене рівняння. 																									

<p>молока в бідонах стало порівну. Скільки літрів молока було в кожному бідоні спочатку?</p>	<p>3. Розв'язати складене рівняння. 4. Дати відповідь на запитання задачі.</p>
--	--

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, 6 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Олександр
<p>Гра «Третій зайвий». Скласти і запропонувати однокласникам гру «Третій зайвий» по темі «Календарно-обрядові пісні». Наприклад: <i>Календарно-обрядовими піснями є: русальні, жолієкові, весняні.</i></p>	<p>Гра «Третій зайвий». Робота з індивідуальною карткою. Підкреслити зайве слово. <i>Календарно-обрядовими піснями є: русальні, жолієкові, весняні.</i> <i>Пісні весняного циклу: гаївки, маївки, дібровки.</i> <i>У жнивварських піснях згадуються: косар, дідух, копа.</i></p>
<p>Скласти «психологічний портрет» Лесі Українки (письмово). Наприклад: <i>Леся Українка – талановита – цілеспрямована – наполеглива – сильна духом – освічена – поліглот...</i></p>	<p>Скласти словесний портрет Лесі Українки на основі почутого на уроці (усно).</p>

Робота з картками. Завдання: вписати прізвища та імена відомих українських письменників.

Назвати усно прізвища та імена відомих українських письменників.

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ГЕОГРАФІЇ, 6 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Олександри
<p>Навести приклади, що не відносяться до географічних процесів.</p>	<p>Робота з індивідуальною карткою. Вибрати, що не відноситься до географічних процесів. <i>Гроза, озеро Сиваш, цунамі, повінь.</i></p>
<p>Вставити пропущене. <i>З кожним роком людина все більше змінює природні об'єкти завдяки ...</i></p>	<p>Вставити пропущене, використовуючи пісочний годинник як засіб концентрації уваги.</p>

<p><i>Довідка: вирубці лісів, переробці відходів, нераціональному природокористуванню, переробці сміття, очищенню світового океану, забрудненню атмосфери.</i></p>	<p><i>З кожним роком людина все більше змінює природні об'єкти завдяки ...</i> <i>Довідка: вирубці лісів, переробці відходів, нераціональному природокористуванню, переробці сміття, очищенню світового океану, забрудненню атмосфери.</i></p>
<p>Гра «Зашифровані слова». Розшифрувати слова за числами і пояснити їхнє значення (геолог, кліматолог).</p> <p>Г Г Л О Е О І А О О Г Л Л К М Т 1 6 4 3 2 5 3 5 7 9 10 8 2 1 4 6</p>	<p>Гра «Зашифровані слова». Віднайти слова у стрічці хаотичних літер та пояснити їхнє значення (геолог, кліматолог).</p> <p>ПМАЕНАНГЕПІНГПГЕОЛОГРПІЛНПЦІНГ ПМАШІНПІНКЛІМАТОЛОГОРЗГШРШПМ</p>

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ІСТОРІЇ, 6 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Олександри
<p>Заповнити пропуски в тексті.</p> <p><i>Скіфи – загальна назва іраномовних народів, які з ... проживали на території басейну річок ..., ..., ..., Найповніший опис Скіфії та її історії залишив нам Скіфи ділилися на ряд племен. Головними з цих племен були Скіфські ремісники робили ... і Скіфи вирощували Найбільш шанобливою богинею скіфського пантеону була</i></p>	<p>Заповнити пропуски в тексті, скориставшись словами із довідника.</p> <p><i>Скіфи – загальна назва іраномовних народів, які з ... проживали на території басейну річок ..., ..., ..., Найповніший опис Скіфії та її історії залишив нам Скіфи ділилися на ряд племен. Головними з цих племен були Скіфські ремісники робили ... і Скіфи вирощували Найбільш шанобливою богинею скіфського пантеону була</i></p>

<p>Вправа «Про що йде мова?» (усно). Наприклад: <i>1. Він правив Єгиптом з 1372 по 1354 рр. до н. е. Був одружений на красуні Нефертіті. Провів релігійну реформу і проголосив бога сонця Атона єдиним божеством.</i> <i>2. Вони робили найвжчу роботу – рили канали, працювали на копальнях і каменоломнях, були веслярами на кораблях. Їх називали «живими мертвими».</i> <i>3. У правій руці у них тростинка для листа, а «запасна» ручка за вухом. Вони перераховували і записували все, що їм скажуть.</i></p>	<p>Вправа «Про що йде мова?» (письмово, завдання іншого змісту та менша їх кількість). Наприклад: <i>1. Цей пристрій був необхідний землеробам. За його допомогою вони зрошували сади і городи, до яких не доходила вода під час розливу Нілу.</i> <i>2. Цей фараон був наймолодшим правителем. При владі знаходився всього вісім років. Помер при загадкових обставинах, не доживши до 20 років. Повернув столицю Давнього Єгипту до Фів.</i></p>
<p>Історичний диктант (письмово). <i>Греція розташована на півострові ... Найвища гора Греції ... Давні греки називали себе ... Місто-держава в Давній Греції ... Укріплення, призначене для захисту міста, називалося ...</i></p>	<p>Історичний диктант (усно). <i>Греція розташована на півострові ... Найвища гора Греції ... Давні греки називали себе ... Місто-держава в Давній Греції ... Укріплення, призначене для захисту міста, називалося ...</i></p>

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З МИСТЕЦТВА, 6 КЛАС

Завдання для класу

Виконати тести.

Наприклад:

1. Яку музику називають симфонічною?

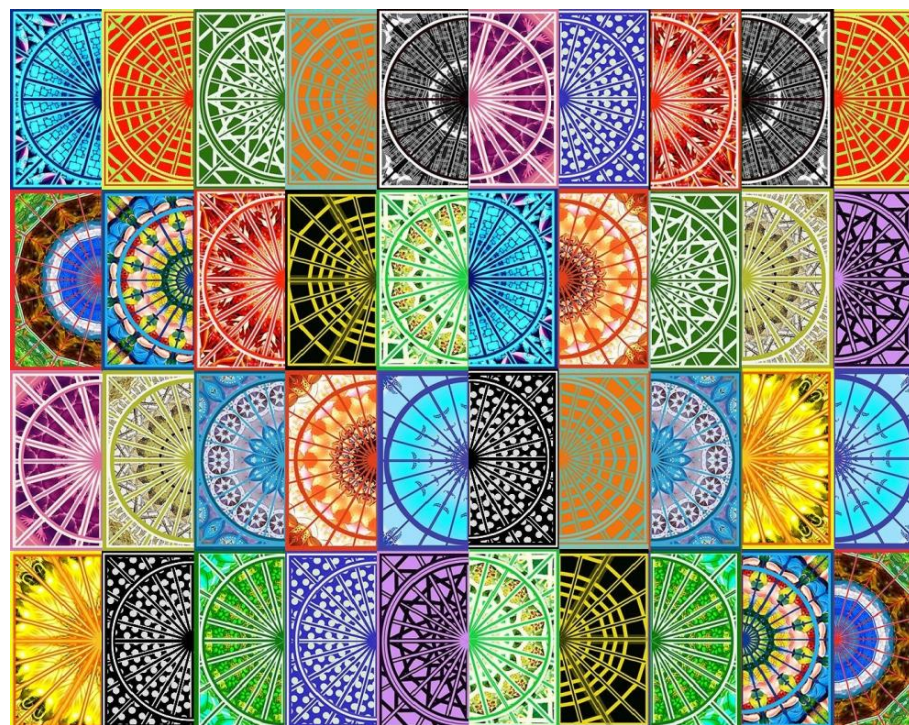
- а) інструментальну;
- б) вокальну;
- в) хорову.

2. Який вид мистецтва переважає в опері?

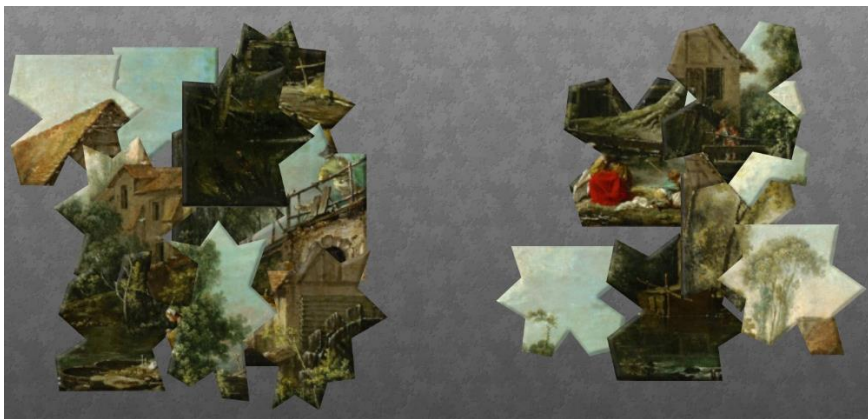
- а) музика;
- б) графіка;
- в) кіно.

Завдання для Олександри

Виконати тести (менша кількість запитань). Перед виконанням тестів попрацювати над вправою на увагу – віднайти половинки візерунків (можна запропонувати меншу кількість візерунків – 4–6).

Гра «Складаємо пазли».

*Під час навчання з використанням дистанційних технологій можна використовувати безкоштовний онлайн-сервіс:

<https://learningapps.org/index.php?category=77&s>

Інтерактивна гра «Віднайти пару».

Завдання: за покликанням виконати вправу – вказати, який вид портрета зображено.

Режим доступу до вправи:

<https://learningapps.org/23725110>

Гра «Складаємо пазли».

Скласти пазли і визначити, що зображено. Під час гри використовувати пісочний годинник як засіб концентрації уваги.

Інтерактивна гра «Віднайти пару». Учениця матиме додаткових 5 хв. на завершення вправи.

Завдання: за покликанням виконати вправу – вказати, який вид портрета зображено.

Режим доступу до вправи: <https://learningapps.org/23725110>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рідна мова : 6 кл. : плани-конспекти уроків. URL: <https://subject.com.ua/lesson/mova/6klas/16.html>.
2. Математика : 6 кл. : уроки, тести, завдання. URL: <https://miyklas.com.ua/p/matematika/6-klas>.
3. Географія : 6 кл. : уроки, тести, завдання. URL: <https://miyklas.com.ua/p/geografia/6>.
4. Дидактичні завдання з історії : 6 кл. URL: <https://www.slideshare.net/ssuser22904e/6-73556206>.
5. 3 вправи для тренування концентрації у дітей. URL: <https://nus.org.ua/articles/3-vpravy-dlya-trenuvannya-kontsentratsiyi-u-ditej/>.
6. 10 технік для розвитку уваги у школярів. URL: <https://naurok.com.ua/post/10-tehnik-dlya-rozvitku-uvagi-shkolyariv>.

3.4 ПРИКЛАД ІПР ДЛЯ ДИТИНИ, ЯКА МАЄ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТА НАВЧАЛЬНІ ТРУДНОЩІ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання 2021–2022 н. р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Паламарчук Анастасія Владиславівна

дата народження 17.05.2009 р.

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень Житомирська ЗОШ № 157

рік навчання 7

клас навчання 7-Г

контактні номери телефонів батьків (інших законних представників) для термінового зв'язку 098-*****

3. Індивідуальні особливості розвитку дитини

Наявний рівень знань, вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
<p>Дівчинка відразу іде на контакт та відкрита у спілкуванні як з однолітками, так і з дорослими. Проявляє інтерес до спільної діяльності разом з іншими дітьми. Емоційний стан стабільний, переважно позитивний.</p> <p>Дотримується правил поведінки у шкільному середовищі та громадських місцях. Навички самообслуговування сформовані.</p> <p>Актуальний рівень мовленнєвого розвитку відповідає віковим нормам.</p> <p>Навчальний матеріал засвоює на середньому та достатньому рівнях навчальних досягнень. Сенсорні поняття сформовані.</p> <p>Читає повільно. Зміст прочитаного розуміє, інколи потребує допомоги у вигляді запитань, щоб переказати текст. Математичні уявлення сформовані відповідно до навчального матеріалу.</p> <p>Техніка письма сформована. Через неуважність допускає помилки при виконанні завдань. Потребує підтримки та заохочення.</p> <p>Рівень біологічного та фізичного розвитку відповідає віку.</p>	<p>В учениці спостерігаються інтелектуальні та навчальні труднощі, особливо під час уроків мовно-літературного спрямування. Дитина перенесла довготривале лікування, внаслідок чого інтелектуальна активність дещо знижена.</p> <p>Під час уроків в учениці концентрація уваги недостатня; Настя не завжди доводить розпочату справу до кінця.</p> <p>Також проявляються незначні порушення при розподілі уваги, дівчинці потрібен час, щоб перейти з одного виду діяльності на інший.</p> <p>Вона швидко втрачає інтерес до завдань, які ускладнюються.</p> <p>Темп працездатності низький, не вміє розподілити раціонально час на</p>	<p>Працювати над: підвищенням темпу роботи та працездатності.</p> <p>Розвивати: вміння розподіляти увагу; вольові якості та впевненість у своїх силах; пізнавальні інтереси.</p> <p>Формувати: позитивне ставлення до навчання; вміння переносити набуті знання у нові практичні ситуації.</p> <p>Вчити: виконувати письмові завдання уважно та з дотриманням правильного правопису</p>

Учениця має творчі здібності та гарно співає. Приймає активну участь у житті школи (грає у шкільних виставах, є ведучою концертів тощо)	виконання завдань, швидко стомлюється	
---	---------------------------------------	--

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

- перший рівень підтримки;**
 другий рівень підтримки;
 третій рівень підтримки;
 четвертий рівень підтримки;
 п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
Пристосування середовища:		
доступність	Ні	
освітлення	Так	
рівень шуму	Ні	
потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо)	Ні	
Психолого-педагогічна адаптація:		
використання візуального розкладу	Ні	
збільшення часу на виконання завдань	Так	За потреби
збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо)	Так	За потреби
руховий режим	Так	Чергування видів діяльності
використання заохочень	Так	Словесне заохочення, наліпки
використання засобів для концентрації уваги	Так	Пісочний годинник
інше		
Адаптація навчального матеріалу:		
картки-підказки, картки-інструкції	Ні	
Засоби альтернативної комунікації	Ні	
інше		
Модифікація:		
скорочення змісту навчального предмета	Ні	
зниження вимог для виконання завдань	Ні	
інше		

3) потреба у використанні:

- жестової мови та/або залученні перекладача жестової мови;
 шрифту Брайля;

4) потреба в додаткових заняттях з:

- так;

ні;

5) потреба в консультації з:

- фахівцями інклюзивно-ресурсного центру;**

- фахівцями спеціальних закладів освіти;
 іншими фахівцями _____

б) наявність індивідуального навчального плану:

так;

ні.

У разі потреби в індивідуальному навчальному плані зазначити навчальні предмети (інтегровані курси), які потребують адаптації чи модифікації, та відповідального за розроблення індивідуального навчального плану педагогічного працівника:

Навчальний предмет (інтегрований курс)	Адаптація чи модифікація	Відповідальний педагогічний працівник
---	-----------------------------	--

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

Найменування заняття (послуги)	Фахівець, який проводить заняття (надає послугу)	Місце проведення	Розклад занять
-	-	-	-

6. Навчання:

за розкладом класу:

за адаптованим розкладом, з відвідуванням окремих уроків за індивідуальним розкладом відповідно до індивідуального навчального плану, зазначити які:

за модифікованим розкладом.

7. Забезпечення асистента учня (учениці):

1) потреба в асистенті учня (учениці) (супроводі під час інклюзивного навчання):

так;

ні.

2) асистентом учня (учениці) є:

батьки: _____

інші законні представники _____

уповноважена батьками особа _____

(зазначити прізвище, власне ім'я,

по батькові (за наявності) та контактні дані)

соціальний робітник

(зазначити прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані)

8. Забезпечення допоміжними засобами навчання:

1) потреба у підручниках:

підручники для закладів загальної середньої освіти та матеріали;

адаптація підручників для закладів загальної середньої освіти та матеріалів;

підручники для осіб з особливими освітніми потребами та матеріали;

2) допоміжні засоби для навчання:

так;

ні.

Зазначити перелік засобів для навчання, яких потребує учень (учениця):

9. Потреба в розумному пристосуванні:

- так, зазначити яка: _____
- ні.

10. Особливості проведення оцінювання:

адаптації проведення оцінювання за часом та змістом, зокрема: збільшення часу на виконання завдань; зменшення кількості завдань.

- інше (зазначити що) _____

11. Потреба у продовженні строків навчання:

- так;
- ні.

12. Додаткові напрями роботи:

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток інтелектуальної сфери	Стимулювати вміння переключати увагу з одного завдання на інше через виконання вправ для концентрації уваги	Розвинуте вміння концентрувати увагу на декількох стимулах одночасно	
Розвиток сенсорної, моторної сфер	-		
Розвиток мовленнєвої сфери	-		
Розвиток фізичних здібностей	-		
Розвиток емоційно-вольової сфери	Розвивати впевненість у власні сили. Формувати здатність до вольових зусиль, зосередженості під час роботи	Покращиться бажання працювати, виконувати завдання та виявляти ініціативу. Завдання доводитиме до кінцевого результату	
Розвиток соціальної сфери	-		

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Подолання навчальних труднощів	<p>Заохочувати до виконання завдань та створювати ситуації успіху.</p> <p>Розвивати швидкість читання та сприймання інформації, а також вміння самостійно відтворювати прочитану інформацію</p>	<p>Підвищення рівня сформованості всіх видів навчальної діяльності.</p> <p>Демонструє наполегливість та зосередженість, працюючи над навчальним матеріалом та завданнями.</p> <p>Самостійно переказуватиме зміст прочитаного</p>	
Інші	-		

13. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності)	Посада	Підпис
Коваль Л. А.	Заступник директора з НВР	
Кириченко А. П.	Учитель алгебри і геометрії Класний керівник	
Швець С. Р.	Учитель українська мови та української літератури	
Тимошенко А. Ж.	Учитель зарубіжної літератури	
Тимошук К. А.	Учитель історії	
Петров П. П.	Учитель географії	
Савченко Р. А.	Учитель інформатики	
Дідус І. П.	Учитель хімії	
Омельченко С. Д.	Учитель фізики	
Мельник Л. Г.	Учитель англійської мови	
Сорока Ю. М.	Учитель основ здоров'я	

Сорока В. Е.	Учитель фізичної культури	
Гайченя В. Р.	Учитель технологій	
Радчук К. О.	Учитель мистецтва	
Шевченко О. Д.	Практичний психолог	

Індивідуальну програму розвитку погоджено одним з батьків (іншим законним представником) учня:

Паламарчук Владислав Сергійович
(зазначити прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) одного з батьків
(іншого законного представника) учня)

підпис _____ дата 15.09.2022 р.

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З АЛГЕБРИ, 7 КЛАС

Тема: Розв'язування систем лінійних рівнянь з двома змінними.

Мета: узагальнити знання, уміння та навички учнів під час розв'язування систем лінійних рівнянь; розвивати логічне мислення, обчислювальні навички, формувати навички колективної та групової роботи, активізуючи взаємодію між дітьми; прищеплювати любов до математики, надаючи можливість кожному учневі стати успішним.

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації знань.

Обладнання: комп'ютери, мультимедійна дошка, лінійки, тестові завдання на комп'ютері, диск «Задачник з алгебри для 7 класу», картки з завданнями.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

На минулих уроках ми вивчили лінійні рівняння з двома змінними та їх системи, навчилися розв'язувати системи лінійних рівнянь з двома змінними графічним способом та способом підстановки. Тож давайте пригадаємо вивчене і перевіримо домашнє завдання.

II. Перевірка знань учнів.

Індивідуально.

(Двоє учнів виконують завдання біля школи.)

а) В якій точці перетинаються графіки рівнянь

$$x + 3y = 0 \quad \text{і} \quad 2x + 7y = 0?$$

(Відповідь: (0;0)).

б) При якому значенні a система рівнянь має один розв'язок?

$$\begin{cases} 3x + 7y = -5, \\ ax - 14y + 10. \end{cases}$$

(Відповідь: при будь-якому, окрім $a = -6$).

Фронтальне опитування.

Яке рівняння називається лінійним рівнянням з двома змінними? Навести приклад.

- 1) Що називається розв'язком лінійного рівняння з двома змінними? Навести приклад.
- 2) Коли говорять, що рівняння утворюють систему? Навести приклад.
- 3) Що називається розв'язком системи лінійних рівнянь? Навести приклад.
- 4) Які способи розв'язування систем лінійних рівнянь ви знаєте?
- 5) Скільки розв'язків може мати система рівнянь і за якої умови?
- 6) Що означає розв'язати систему рівнянь графічним способом?
- 7) Як розв'язати систему рівнянь способом підстановки?

Анастасія виконує завдання URL: <https://learningapps.org/16956308>

Самоперевірка.

Перевірка домашнього завдання. На мультимедійній дошці висвітлюються розв'язки домашніх вправ з помилками. Учням треба знайти помилку, виправити її і пояснити.

III. Повідомлення теми і мети уроку.

На сьогоднішньому уроці ми з вами узагальнимо і систематизуємо знання, підготуємося до контрольної роботи.

IV. Розв'язування вправ.

Перед розв'язуванням вправ Анастасія виконує завдання на коцентрацію уваги. Шукає число 2016 серед цифр.

47638947201648758900008743720169458
50320169596677663620164584987384783
35142632822016906858683764578593578
78589220164395476782016433487743833

Колективна робота «Розв'язати тестові завдання». На мультимедійній дошці висвітлюються завдання, до яких треба знайти відповіді письмово у своїх зошитах і оголосити їх.

1 завдання.

Чи є серед наведених систем лінійні системи з двома невідомими (відмітити):

$\begin{cases} x^2 + y^2 = 1, \\ x - 2y = 6. \end{cases}$ їх):

$\begin{cases} x - y = 1, \\ x - 2y = 6. \end{cases}$

$\begin{cases} x^2 + y^2 = 7, \\ x^2 - y^2 = 12. \end{cases}$

$\begin{cases} 2x - y = 4, \\ y = 2 - x. \end{cases}$

2 завдання.

Скільки розв'язків має система лінійних рівнянь:

$\begin{cases} 2x + y = 10, \\ x + 5y = 17. \end{cases}$ *один розв'язок*
 не має розв'язків
 безліч розв'язків

$\begin{cases} 2x + 3y = 4, \\ 4x + 6y = 8. \end{cases}$ *один розв'язок*
 не має розв'язків
 безліч розв'язків

$\begin{cases} 3x - 2y = 1, \\ -6x + 4y = 3. \end{cases}$ *один розв'язок*
 не має розв'язків
 безліч розв'язків

3 завдання.

Розв'язати системи рівнянь (1, 2) способом підстановки:

Анастасія виконує завдання URL: https://learningapps.org/19809772_i

виконує лише першу систему

$$1) \begin{cases} 3x + y = 2, \\ x + 2y = -6. \end{cases} \quad \begin{matrix} x = \boxed{2} \\ y = \boxed{-4} \end{matrix}$$

$$2) \begin{cases} 2x + y = 12, \\ 7x - 2y = 31. \end{cases} \quad \begin{matrix} x = \boxed{5} \\ y = \boxed{2} \end{matrix}$$

4 завдання.

Чи є розв'язком системи $\begin{cases} 3x - y = 7, \\ x + 3y = 9 \end{cases}$ пара чисел:

$$\begin{matrix} x = 1 \\ y = -4 \end{matrix}$$

Да
 Ні

$$\begin{matrix} x = 3 \\ y = 2 \end{matrix}$$

Да
 Ні

5 завдання.

Розв'язати систему рівнянь методом підстановки

$$1) \begin{cases} x + y = 5, \\ 3x + y = 7. \end{cases} \quad \begin{matrix} x = \boxed{1} \\ y = \boxed{4} \end{matrix}$$

$$2) \begin{cases} x - y = 0, \\ x - 3y = 6. \end{cases} \quad \begin{matrix} x = \boxed{-3} \\ y = \boxed{-3} \end{matrix}$$

$$3) \begin{cases} y - x = -3, \\ 2x + y = 9. \end{cases} \quad \begin{matrix} x = \boxed{4} \\ y = \boxed{1} \end{matrix}$$

$$4) \begin{cases} 3k - 5p = 14, \end{cases} \quad k = \boxed{3}$$

$$K+2p = 1 \quad p = -1$$

Робота в групах. Учні діляться на три групи.

Кожна група одержує систему лінійних рівнянь та картках. Першій групі розв'язати систему рівнянь графічним способом, другій і третій групам – способом підстановки. Розв'язки систем, значення змінної «х» та

Завдання для 1 групи:

$$\begin{cases} x + y = 13, \\ x - y = -1. \end{cases}$$

Відповідь. (6;7)

Завдання для 2 групи:

$$\begin{cases} 2x - 3y = 127, \\ 5x + 2y = 77. \end{cases}$$

Відповідь. (15;1)

Завдання для 3 групи:

$$\begin{cases} 4x - y = 61, \\ 3x + y = 86. \end{cases}$$

Відповідь. (21;23)

Слово *ДЕКАРТ*.

«у» є порядковим номером відповідної букви в українському алфавіті. На мультимедійній дошці зображено алфавіт з порядковими номерами букв. Отримавши розв'язки, кожна група назве свої відповіді і відповідні їм букви, з яких потім складемо слово.

Анастасія виконує вправу «Знайди слово»

Знайди слова

Д	Е	К	А	Р	Т	Д
В	Щ	У	У	Л	Б	И
Щ	Ч	В	І	Ї	М	Ш
Б	В	Р	Й	Т	Н	Т
Ї	И	Ц	Т	Ж	З	Л
Ц	Л	Ц	Ю	А	Ю	А
О	Я	Б	Щ	Ш	Є	Г

Запитання. Хто ж такий Рене Декарт?

- Відповідь учня.

Отже, Рене Декарт увів поняття змінної величини і функції, прямокутної системи координат.

Самостійна робота.

Розв'язати систему лінійних рівнянь способом підстановки:

$$\begin{cases} 4x - 3y = 28, \\ 3x - 2y = 26. \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x + 5y = 59, \\ 2x - 5y = 49. \end{cases}$$

V. Підсумок уроку.

Запитання до класу:

1. Яку тему ми з вами вивчили?
2. Які способи розв'язування систем лінійних рівнянь ви знаєте?
3. Скільки розв'язків може мати система лінійних рівнянь?
4. Що називається розв'язком системи лінійних рівнянь з двома змінними?
5. Як перевірити, чи правильно ви розв'язали систему лінійних рівнянь?

VI. Домашнє завдання. Повторити § 7. П. 26 – 29, завдання на картках.

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, 7 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Анастасії
<p style="text-align: center;">Читати «Мишка» Богдана Легкого <i>Уривок</i></p> <p>«Була собі мишка. Така, як і другі: сіренька, маленька, кінчасті вушка, довгий, гладкий хвостик. В самім кутку хати, де нога від ліжка щільно притикає до стіни, мала свою нору. Мешкання не розкішне, але безпечне. Ніхто з людей не заглядав туди. О, люди, — це дуже цікаві сотворіння! Мишка боялася людей. Коли на хаті не видно було ані одного чобота, ні одної висувала головку, зиркала направо й наліво, і скоренько, ренько, як шнурочок, пересувалася попід стіну і двері. Шу-усть! — і вже на подвір'ї.»</p>	<p style="text-align: center;">Для дівчинки адаптований текст під техніки для покращення читання</p> <p style="text-align: center;"><i>Текст без пробілів</i></p> <p>Буласобімишка.Така,якідругі:сіренька,маленька,кінчастівушка,довгий,гладкийхвостик.Всамімкуткухати,деногавідліжкащільнопритикаєдостіни,маласвоюнору.Мешканнянерозкішне,алебезпечне.Ніхтозлюдейнезаглядавтуди.О,люди,—цедужецікавісотворіння!Мишкабояласялюдей.Колинахатіневиднобулоаніодногочобота,ніодноївисувалаголовку,зиркаланаравойналіво,іскоренько,ренько,якшнурочок,пересуваласяпопідстінуідвері.Шу-усть! івженаподвір'ї.</p> <p style="text-align: center;"><i>Текст з переставленими літерами</i></p> <p>Блуа сбоі мшиак. Ткаа, як і дуріг: срієнкья, млаєнкья, кнічсаті вшуак, двогйи, галдикй ховситк. В смаім ктуку хтаи, де нгоа вді лжіка щліньо пирткиає до сітин, млаа совою нроу. Мшекнания не рзокінше, аел бзепенче. Нхіто з лдюей не згалдяав тдуи. О, лдюи, — це джує цківаі совтоієрня! Мшика бяолсая лдює. Клои на хтаі не вдино блуо аін ондгоо чбооат, ні ондої всиуавла глоокву, зриклаа нпарвао йанлвію, і скроеьнко, рнеьок, як шунроочк, пеерсваулася ппоід сітну і девір. Ш-уутсь! — і веж на пдовір'ї..</p>

За малюнками назвати героїв твору.

Назвати головних героїв твору «Русалонька із 7В»

Для дівчинки герої твору зашифровані у вигляді анаграми.

Анаграма

Анаграми

Відповіді

1. ВУЛСЬПА

.....

2. МЙХКИЛАИ

.....

3. ЛКИКМО

.....

4. ВУСЛАПЬ

.....

Дівчинці розгадати головоломку «Знайди слово» з головними героями твору «Русалонька із 7В»

Знайди слова

Х	Т	К	Ю	В	А	Д	И	М	Л
Д	І	Р	И	Н	А	У	Щ	З	П
О	Ї	О	І	Г	Ю	З	Ж	Щ	О
И	С	О	Ф	І	Й	К	А	Н	Т
Є	М	А	М	А	Л	К	В	Б	И
Л	Ю	Ї	Т	А	Т	О	Є	Е	Є
Ь	С	А	Ш	К	О	Я	Т	Щ	Ж
И	Д	М	О	Ц	Ч	Я	Р	Ф	Ф
Й	В	А	Л	Е	Н	Т	И	Н	Щ
І	С	Н	І	Ж	А	Н	А	П	Г

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ХІМІЇ, 7 КЛАС

Написати назви символів хімічних елементів.

S _____
K _____
Na _____
H _____
Ca _____
Ag _____
O _____
Zn _____

Установіть відповідність між символами хімічних елементів та їхніми українськими назвами.

URL: <https://learningapps.org/3766521>

Назви та символи хімічних елементів

2019-01-05 (2017-08-19)

S, K, Kalium, Calcium, Ag, Zn, Argentum, H, Ca, Hydrogen, Zinc, O, Sulfur

Назвати прості і складні речовини

Класифікувати прості і складні речовини

URL: <https://learningapps.org/4944101>

Прості: фосфор, залізо
 Складні: лимонна кислота
 ?
 алюміній

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Урок з алгебри у 7 класі на тему «Розв'язування лінійних рівнянь з двома змінними»
<https://www.slideshare.net/jasperwtf/8118-7>
2. Конспект уроку з української літератури у 7 класі. <https://naurok.com.ua/pidsumkoviy-urok-literaturna-gra-dlya-7-klasu-204702.html>
3. Методика вивчення теми «Основні класи неорганічних сполук». URL:
https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Concursi_naukovih_robit/2020/3st_nagorna_bnabgonkna2910.pdf.

3.5 ПРИКЛАД ІПР ДЛЯ ДИТИНИ, ЯКА МАЄ СОЦІОАДАПТАЦІЙНІ ТРУДНОЩІ

1. Період виконання І семестр 2022–2023 н. р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Лещенко Марія Павлівна

дата народження 10.08.2008

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень

Житомирський ЗЗСО № 43

рік навчання 8 рік навчання

клас навчання 8Б

контактні номери телефонів батьків (інших законних представників) для термінового зв'язку 33-33-33

3. Індивідуальні особливості розвитку учня:

Наявний рівень знань, вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
Володіє навчальним матеріалом з більшості предметів 8 класу на середньому рівні. Навчається в неповну міру своїх сил. Має довільну зорову пам'ять; виявляє логічне мислення та вміння креативити, фантазувати. Здатна відповідати на поставлені запитання, користується навчальним матеріалом. Вміє робити власні висновки, узагальнювати та порівнювати, проте у більшості випадків відмовляється це виконувати назагал класу, лише – у письмовій індивідуальній формі. Набуті знання застосовує у практичних ситуаціях. Швидко вивчила простір нової школи. Має загальний розвиток на високому рівні. У попередній школі займала призові місця на олімпіадах з інформатики. Дуже любить грати в	В учениці спостерігаються соціоадаптаційні труднощі, оскільки дівчина більше місяця прожила в окупаційному місті під час війни; тепер навчається у новій школі у зв'язку з переїздом в іншу область України. Виявляє високу чутливість до будь-яких звуків. Під час уроків Марія завжди пасивна та безініціативна, постійно замкнута та уникає спілкування як з однолітками, так і з педагогами. Навчальні завдання виконує абияк, хоча до війни це була майже «відмінниця». Якщо щось не розуміє, то допомогу вчителя не приймає та вдається до ігнорування. Неуважна під час освітнього процесу, ніби перебуває у «власних роздумах, думках». Розпочату справу доводить до кінця лише під пильним контролем учителя. Виконувати завдання у малих групах чи командах відмовляється, погоджується поки що лише на індивідуальні картки та завдання. На уроки досить часто запізнюється та не	Працювати над мотивацією до навчання. Сприяти взаємодії та спілкуванню з однолітками. Розвивати вміння самостійно завершувати розпочату справу та завдання. Розвивати навички концентрації уваги на певному завданні та уважно його виконувати. Вчити здобувати досвід контролю свого настрою та емоційного стану шляхом виконання різних вправ. Заохочувати ініціативність шляхом створення ситуацій успіху

онлайн-ігри на перервах та в позаурочний час	виконує більшість домашніх завдань. Інколи спостерігається короткотривала емоційна вразливість. Самооцінка занижена. Також в учениці з'являються поодинокі прояви неконтрольованої поведінки (кричить на інших дітей)	
--	---	--

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

перший рівень підтримки;

другий рівень підтримки;

третій рівень підтримки;

четвертий рівень підтримки;

п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
Пристосування середовища:		
доступність;	Ні	
освітлення;	Ні	
рівень шуму;	Так	Звукопоглинаючі навушники. Ресурсна кімната.
потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо).	Так	
Психолого-педагогічна адаптація:		
використання візуального розкладу;	Ні	
збільшення часу на виконання завдань;	Ні	
збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо);	Так	
руховий режим;	Ні	
використання заохочень;	Так	Ситуації успіху, скафолдинг.
використання засобів для концентрації уваги; інше.	Ні	
Адаптація навчального матеріалу:		
картки-підказки, картки-інструкції.	Ні	
Засоби альтернативної комунікації	Ні	
Інше.		
Модифікація:		
скорочення змісту навчального предмета;	Ні	
зниження вимог для виконання завдань;	Ні	
інше		

3) потреба у використанні:

- жестової мови та/або залученні перекладача жестової мови;
- шрифту Брайля;

4) потреба в додаткових заняттях з:

- так;

ні;

5) потреба в консультації з:

- фахівцями інклюзивно-ресурсного центру;
- фахівцями спеціальних закладів освіти;

іншими фахівцями: практичним психологом;

б) наявність індивідуального навчального плану:

- так (якщо так, то адаптація – українська мова);

ні.

У разі потреби в індивідуальному навчальному плані зазначити навчальні предмети (інтегровані курси), які потребують адаптації чи модифікації, та відповідального за розроблення індивідуального навчального плану педагогічного працівника:

Навчальний предмет (інтегрований курс)	Адаптація чи модифікація	Відповідальний педагогічний працівник
---	-----------------------------	--

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

Найменування заняття (послуги)	Фахівець, який проводить заняття (надає послугу)	Місце проведення	Розклад занять
-----------------------------------	---	---------------------	-------------------

6. Навчання:

за розкладом класу;

за адаптованим розкладом, з відвідуванням окремих уроків за індивідуальним розкладом відповідно до індивідуального навчального плану, зазначити які:

- за модифікованим розкладом.

7. Забезпечення асистента учня (учениці):

1) потреба в асистенті учня (учениці) (супроводі під час інклюзивного навчання):

- так;

ні;

2) асистентом учня (учениці) є:

батьки: _____

інші законні представники _____

уповноважена батьками особа _____

(зазначити прізвище, власне ім'я,

по батькові (за наявності) та контактні дані)

- соціальний робітник

(зазначити прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані)

8. Забезпечення допоміжними засобами навчання:

1) потреба у підручниках:

підручники для закладів загальної середньої освіти та матеріали;

адаптація підручників для закладів загальної середньої освіти та матеріалів;

підручники для осіб з особливими освітніми потребами та матеріали;

2) допоміжні засоби для навчання:

так;

ні.

Зазначити перелік засобів для навчання, які потребує учень (учениця):

9. Потреба в розумному пристосуванні:

так, зазначити яка: надання додаткового часу для завершення самостійних та контрольних робіт;

ні.

10. Особливості проведення оцінювання:

адаптації проведення оцінювання за часом та змістом, зокрема: збільшення часу на виконання завдань; зменшення кількості завдань; використання зручних форм роботи (тести, усні опитування, аудіозавдання тощо) відповідно до потреб;

використання доступних форм викладу інформації для оцінювання (шрифту Брайля, письмових чи усних завдань тощо);

використання окремих карток із завданнями чи адаптованих матеріалів під час оцінювання;

адаптація завдань для оцінювання до особливостей сприйняття інформації (уникнення графічних завдань для осіб з порушенням зору, уникнення або створення комфортних умов для усних опитувань для осіб, які цього потребують, тощо);

інше (зазначити що) _____

11. Потреба у продовженні строків навчання:

так;

ні.

12. Додаткові напрями роботи:

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток інтелектуальної сфери	-		
Розвиток сенсорної, моторної сфер	-		

Розвиток мовленнєвої сфери	-		
Розвиток фізичних здібностей	-		
Розвиток емоційно-вольової сфери	<p>Формувати відчуття захищеності та стресостійкості у різних життєвих ситуаціях через самостійне виконання вправ на заспокоєння, відновлення стабільного емоційного стану.</p> <p>Формувати позитивне ставлення до себе, інших людей та життєвих перспектив.</p> <p>Стимулювати вміння контролювати прояви гніву та долати тривогу</p>	<p>Сформованість вмінь емоційної саморегуляції і вольових зусиль, а також працювати спокійно, зважено у різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Сформованість адекватної самооцінки, віри у власні сили.</p> <p>Сформованість навичок самоконтролю</p>	
Розвиток соціальної сфери	<p>Стимулювати бажання спілкуватися та взаємодіяти з однолітками під час освітнього процесу та в позаурочний час.</p> <p>Розвивати цілеспрямованість та працьовитість, дисциплінованість</p>	<p>Зростає рівень взаємодії з однолітками, а також соціометричний статус учениці у класному колективі.</p> <p>Виконуватиме домашні завдання, дотримуватиметься режимних моментів школи</p>	
Подолання навчальних труднощів	-		
Інше	-		

13. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності)	Посада	Підпис
Іць Марія Володимирівна	Заступник директора з навчально-виховної роботи	
Коваленко Ганна Іванівна	Класний керівник	
Грищенко Ганна Віталіївна	Практичний психолог	
Іщенко Валентина Володимирівна	Соціальний педагог	
Туз Жанна Володимирівна	Учитель української мови та літератури	
Авраменко Василь Васильович	Учитель алгебри і геометрії	
Карась Зіна Марківна	Учитель іноземної мови	
Волошко Тетяна Василівна	Учитель географії	
Марченко Захар Захарович	Учитель історії, правознавства	
Гончарук Валентина Іванівна	Учитель інформатики	
Сорока Ніна Василівна	Учитель мистецтва	
Матвійчук Галина Григорівна	Учитель біології	
Семенюк Петро Іванович	Учитель хімії, фізики	
Краско Світлана Максимівна	Учитель технологій	
Гошовець Ігор Ігорович	Учитель фізичної культури	

Індивідуальну програму розвитку погоджено одним з батьків (іншим законним представником) учня:

Леценко Ганна Іванівна

(вказати прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) одного з батьків (іншого законного представника) учня)

підпис _____ дата 15.09.2022

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, 8 КЛАС

Тема: Проблематика та жанрові особливості трагікомедії Івана Карпенка-Карого «Сто тисяч».

Мета: навчитися визначати проблематику п'єси Івана Карпенка-Карого «Сто тисяч»; дослідити жанрові особливості твору, тематично-ідейний зміст; формувати вміння працювати над компаративним аналізом; сприяти

розвитку зв'язного мовлення, навичок виразного читання, аналізу та синтезу інформації; актуалізувати морально-естетичне ставлення учнів до проблеми грошей у сучасному світі; виховувати щедрість, доброту, бажання допомагати іншим.

Тип уроку: комбінований урок.

Обладнання: підручник, картки із завданнями, звукопоглинаючі навушники, опорна таблиця, наочність.

Хід уроку

I. Організаційний етап.

II. Перевірка домашнього завдання.

III. Оголошення теми і мети уроку.

- На минулому уроці ми з вами разом з'ясували, чому п'єса Івана Карпенка-Карого є взірцем українського «Театру корифеїв», а також розкрили образи персонажів твору. Сьогодні ми маємо дізнатися, які проблеми порушені у творі, та визначити жанрові особливості п'єси.

IV. Актуалізація опорних знань, умінь та навичок.

1. Літературний диктант.

- Перша назва трагікомедії І. Карпенка-Карого «Сто тисяч».
- Прізвище головного героя твору.
- Скільки землі було у Герасима?
- Як звали землевласника, якому найбільше заздрив Герасим?
- Навіщо кум Савка позичав гроші у Герасима?
- З ким хотів одружити сина Герасим?
- Що пообіцяв дати Герасим у якості приданого своїй доньці, проте не стримав обіцянки?
- Що мав зробити кум Савка, щоб перевірити фальшиві гроші?
- Що не давало спокою копачеві Бонавентурі?
- Який привід для святкування вигадали Герасим та Савка, щоб не розсекретити перед рідними свій план?
- Скільки грошей заплатив Герасим за папірці?
- Хто з персонажів твору переосмислив свої погляди на матеріальне наприкінці твору?

V. Робота над проблематикою твору. Кроссенс.

- Давайте з'ясуємо, якою є проблематика твору. Пригадайте, що проблематика художнього твору – це сукупність проблем, які автор розглядає у творі.

- Які ж проблеми порушені у п'єсі «Сто тисяч»? Яким чином ми можемо їх виявити? Пропоную вам переглянути кроссенс та з'ясувати це.

Зверніть увагу! Марія виконуватиме це завдання письмово, на індивідуальній картці.

- Соціальні проблеми (статус, бідність-багатство)
- Проблема духовності
- Проблема життєвого вибору
- Ставлення до освіти та науки

- Кохання
- Батьки та діти
- Сімейного насильства
- Проблема цінності життя людини
- Проблема влади грошей

- Як ці проблеми розкриваються у творі?
- Яка з них є наскрізною?
- Чи можна сказати, що й інші проблеми з нею пов'язані?
- Чи є вони актуальними у наш час?

VI. Робота з текстом твору.

- Яке ставлення до грошей у різних персонажів твору? Знайдіть у тексті цитати. Прокоментуйте.

Зверніть увагу! Завдання для Марії: знайти цитати (2–3) у творі та створити QR-коди, а однокласники мають розшифрувати та зачитати цитати.

***Герасим:** Легко по своїй власній землі ходить. Глянеш оком навколо — усе твоє: там череда пасеться, там орють на пар, а тут зазеленіла вже пшениця і колосується жито; і все то гроші, гроші, гроші...*

***Герасим:** Одважний чоловік! До чорта ходив і на все піде за гроші!*

***Герасим:** Ох, Банавентура Бовтурович, все то добре, що ви кажете, тільки речі ваші не гроші, за них земельки не купиш.*

***Герасим:** Та це чортзна-що! Ви ударяйте на гроші— гроші всьому голова.*

***Герасим:** Про мене, хоч цілком з начинням ковтни її, мені аби гроші.*

***Герасим:** Скотина гроші коштує, вона цілий тиждень робить на нас, а в неділю, що мала б відпочити, — гони в церкву. Це не по-божому і не по-хазяйськи.*

***Герасим:** Як грошей нема, то й розуму біг дасть.*

Гершко: Помиляєтесь, Герасим Никодимович, не так: як розум є — будуть гроші! Хе-хе-хе!

Савка: Та годі, куме! Буде здоров'я — будуть і гроші.

Цікаво знати: слово «гроші» у творі використано 132 рази!

- Чиї думки кардинально протилежні у творі?
- Яка з фраз стосовно грошей зачепила вас найбільше? Обґрунтуйте.
- Як ви вважаєте, чи є проблема влади грошей одвічною? Чому?
- На що ладен був Герасим Калитка заради грошей?
- Що цінніше: життя чи багатство? Чи правильно вчинив Герасим Калитка?

VII. Робота над жанровими особливостями твору.

1. Робота з інтерактивною вправою.

На ресурсі LearningApps.org виконати вправу за покликанням:

<https://learningapps.org/watch?v=p7ot0ynra22>.

2. Бесіда.

Іван Карпенко-Карий означив свій твір «комедією». Але чи дійсно це так?

- Пригадайте, що таке комедія як драматичний жанр?
- Які її особливості?
- Які ще драматичні жанри вам відомі?
- Яким, за жанром, є твір «Сто тисяч»? Доведіть.

VIII. Літературний аналіз твору.

Робота в малих групах (письмово).

- Визначте тему, ідею та жанр п'єси.

Зверніть увагу! Марія працює з карткою індивідуально, користуючись звукопоглинаючими навушниками у разі потреби та опорною таблицею № 1.

ТЕМА (про що розповідає автор)	<u>Починається словами:</u> показ ..., розповідь про ..., відображення...
ІДЕЯ (основна думка) – (для чого автор створює свій твір)	<u>Починається словами:</u> автор прославляє..., возвеличує ..., оспівує ..., розкриває ..., підносить ..., засуджує ..., висміює ..., повчає ..., виховує ..., дає приклад ...
ЖАНР	Комедія, драма, трагікомедія

Тема: зображення життя селянства в пореформені часи, суспільні явища, що мали місце в 80–90 роках XIX століття на прикладі епізоду з життя Герасима Калитки.

Ідея: викриття й засудження в образі Герасима Калитки хижацтва, жорстокості, ненаситної жадоби до наживи, духовної обмеженості, а також згубного впливу грошей на вихідців із народу; уславлення чесності, щирості, розуму та працьовитості.

Жанр: трагікомедія.

ІХ. Презентація учнівських фотопроєктів на тему «Використання грошей: на що варто витратити, а на що ні».

Під картинкою учні мали розмістити фото, які зробили самостійно (у малих групах по 4–5 осіб), на що варто витратити кошти, а на що ні.

X. Підсумки уроку.

Вправа «Мій настрій».

Сьогодні на уроці я ...

Мені найбільш сподобалося ...

Під час уроку я посміхнувся/посміхнулася, коли ...

Мене розважило/втішило ...

XI. Домашнє завдання.

Підготуватись до тесту за творчістю сучасних українських поетів (В. Герасим'юк, І. Малкович, А. Мойсієнко, І. Павлюк, Г. Кирпа), творчістю І. Карпенка-Карого.

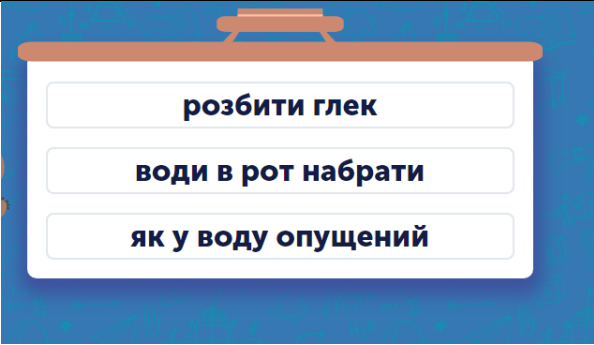
ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З АЛГЕБРИ ТА ГЕОМЕТРІЇ, 8 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Марії
<p>Скласти вирази, які є алгебраїчним дробом (усно).</p> <p>Наприклад:</p> $\frac{a^2+b}{c}; \frac{3x}{4y}; \frac{3x-2y}{a+1}$	<p>Робота з індивідуальною карткою.</p> <p>Обрати вирази, які є алгебраїчним дробом (письмово).</p> <p style="text-align: center;"> ☐ $\frac{k^2}{m} - 2k$ ☐ $\frac{15m^2 + 2k + 8}{3k} + 10$ ☐ $\frac{15m^2k^2 - 7mk}{2k - 8m}$ ☐ $\frac{8x - 2}{10}$ ☐ $\frac{10}{8x - 2}$ </p>
<p>Розв'язати задачу (письмово).</p> <p>Площа квадрата ABCD дорівнює 2209 см². Знайдіть сторону квадрата</p>	<p>Виконає цю ж задачу, використовуючи звукопоглинаючі навушники за потреби</p>
<p>Розв'язати приклади і з'єднати ті, які мають парний результат (біля дошки):</p>	<p>Поставити like прикладам, що мають парний результат: https://learning.ua/matematyka/vosmyi-klas/hra-laik-prykladu</p>

$2\ 686 - 158 \times 15$	$-987 - 66 \times 16$
$-1\ 200 \div 15 \div 10$	$547 - 444 - 98$
$4\ 202 + 15 - 111$	$12 \times 11 \times 10 - 1$

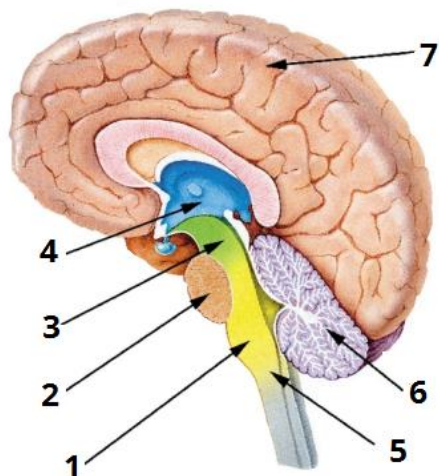
ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, 8 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Марії
<p>Підібрати до слів відповідні фразеологізми.</p> <p>Наприклад: <i>Відмовити – дати гарбуза;</i> <i>Виконувати важку роботу – топтати ряс</i></p>	<p>Створити QR-код до завдання з теми «Фразеологізми» та запропонувати його виконати однокласникам.</p> <p>Наприклад: <i>Підібрати до слова «мовчати» відповідний фразеологізм</i></p>

	
<p>Гра «Лайки/дизлайки». URL: https://learning.ua/mova/vosmyi-klas/hra-z-laikamy-dyzlaikamy</p>	<p>Гра «Лайки/дизлайки» + матиме додаткових 5 хв для завершення завдання. URL: https://learning.ua/mova/vosmyi-klas/hra-z-laikamy-dyzlaikamy</p>
<p>Усне опитування з теми «Речення з відокремленими членами».</p> <p>Наприклад:</p> <p>1. <i>Що таке відокремлені члени речення?</i></p>	<p>Індивідуальний тест з теми «Речення з відокремленими членами».</p> <p>Наприклад:</p> <p>1. <i>Виберіть правильне твердження. Відокремлені члени речення ...:</i></p> <p><i>а) виділяються за змістом та інтонацією;</i></p> <p><i>б) передають ставлення мовця до висловленого;</i></p> <p><i>в) вказують на того, до кого звернено мовлення;</i></p> <p><i>г) відносяться до одного й того самого слова в реченні</i></p>

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З БІОЛОГІЇ, 8 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Марії
<p>Назвати послідовність етапів обміну речовин (усно)</p>	<p>Робота з індивідуальною карткою. Встановити послідовність етапів обміну речовин.</p> <p>1 – 2 – 3 –</p> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Варіанти відповідей:</p> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px; margin-bottom: 5px; text-align: center;">процес виведення кінцевих продуктів метаболізму у складі сечі, кала, пота, через легені у вигляді вуглекислого газу</div> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px; margin-bottom: 5px; text-align: center;">транспортування поживних речовин кров'ю до тканин та клітинний метаболізм</div> <div style="border: 1px solid #ccc; padding: 5px; text-align: center;">процес ферментативного розщеплення білків, жирів і вуглеводів</div> </div>
<p>Робота в малих групах. Визначити відповідність між номером і назвою частини головного мозку людини на зображенні</p>	<p>Робота в малих групах + ситуація успіху.</p> <p>Наприклад: «У тебе обов'язково вийде» «Без твоєї допомоги твоїм друзям не впоратися» «Тільки ти зможеш допомогти/впоратись із цим завданням»</p>

Гра «Правда/брехня» (усно).

Наприклад:

Сенсорні системи кодують чотири аспекти стимулу: тип (модальність); інтенсивність; положення; тривалість

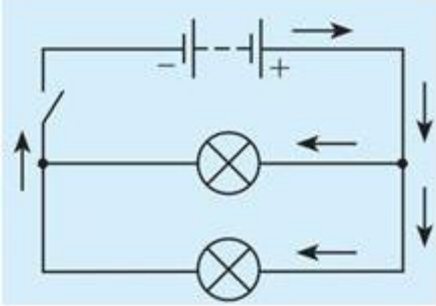
Гра «Правда/брехня» (письмово).

Наприклад:

Рецептори – нечутливі клітини, що сприймають та перетворюють різні види енергії (світлову, хімічну, механічну) на нервові імпульси

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З ФІЗИКИ, 8 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Марії
Скласти електричне коло паралельного з'єднання двох ламп	Скласти електричне коло паралельного з'єднання двох ламп, орієнтуючись на схему

	
<p>Виконати завдання (усно).</p> <p>Наприклад: <i>Перетворити у градуси Цельсія температуру 214,34 К. Відповідь заокруглити до сотих</i></p>	<p>Виконати завдання (письмово).</p> <p>Наприклад: <i>Зробити перетворення в основні одиниці температури – 181,7 °С. Відповідь заокруглити до сотих</i></p>
<p>Виконати задачу (письмово).</p> <p>Наприклад: <i>Два заряди 12нКл і 2нКл розташовані на відстані 28 см один від одного. Визнач силу взаємодії між ними. Відповідь заокруглити до сотих</i></p>	<p>Виконати цю ж саму задачу + ситуація успіху + надання додаткових 5 хв.</p> <p>Наприклад: <i>«Я навіть не сумніваюсь у твоїх успіхах» «Краще почати з ...» «Розв'язуючи задачу, не забудь про ...»</i></p>

ПРИКЛАДИ АДАПТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, 8 КЛАС

Завдання для класу	Завдання для Марії
--------------------	--------------------

<p>Вправа «Мозковий штурм» з теми «Power of Music» (усно).</p> <p>Наприклад: <i>Types of music ...</i> <i>Instruments ...</i> <i>Bands and instruments ...</i> <i>How to listen ...</i></p>	<p>Вправа «Мозковий штурм» з теми «Power of Music» (індивідуальна картка, письмово).</p> <p>Наприклад: <i>Types of music ...</i> <i>Instruments ...</i> <i>Bands and instruments ...</i> <i>How to listen ...</i></p>																								
<p>Робота в парах з теми «Зовнішність та характер моїх друзів».</p> <p>Наприклад: <i>Your task is to find the antonyms to words.</i></p> <table data-bbox="257 853 985 1268"> <tr> <td>1. reliable</td> <td>1. loyal</td> </tr> <tr> <td>2. honest</td> <td>2. optimistic</td> </tr> <tr> <td>3. fair</td> <td>3. false</td> </tr> <tr> <td>4. kind</td> <td>4. untrustworthy</td> </tr> <tr> <td>5. pessimistic</td> <td>5. angry</td> </tr> <tr> <td>6. strict</td> <td>6. unfair</td> </tr> </table>	1. reliable	1. loyal	2. honest	2. optimistic	3. fair	3. false	4. kind	4. untrustworthy	5. pessimistic	5. angry	6. strict	6. unfair	<p>Робота з індивідуальною картою + звукопоглинаючі навушники за потреби.</p> <p>Наприклад: <i>Your task is to find the antonyms to words.</i></p> <table data-bbox="1243 853 1971 1268"> <tr> <td>1. reliable</td> <td>1. loyal</td> </tr> <tr> <td>2. honest</td> <td>2. optimistic</td> </tr> <tr> <td>3. fair</td> <td>3. false</td> </tr> <tr> <td>4. kind</td> <td>4. untrustworthy</td> </tr> <tr> <td>5. pessimistic</td> <td>5. angry</td> </tr> <tr> <td>6. strict</td> <td>6. unfair</td> </tr> </table>	1. reliable	1. loyal	2. honest	2. optimistic	3. fair	3. false	4. kind	4. untrustworthy	5. pessimistic	5. angry	6. strict	6. unfair
1. reliable	1. loyal																								
2. honest	2. optimistic																								
3. fair	3. false																								
4. kind	4. untrustworthy																								
5. pessimistic	5. angry																								
6. strict	6. unfair																								
1. reliable	1. loyal																								
2. honest	2. optimistic																								
3. fair	3. false																								
4. kind	4. untrustworthy																								
5. pessimistic	5. angry																								
6. strict	6. unfair																								

Самостійна робота з теми «Past Participle».

Наприклад:

Change the following sentences to PASSIVE VOICE

1. The postman brings newspapers every day.

2. We picked apples in September last year.

Write questions to the sentences

1. School meetings are held every month in school library. (Where)

2. These books were brought from England by my uncle in 1957. (When?)

Самостійна робота з теми «Past Participle» + матиме додаткових 5 хв для завершення.

Наприклад:

Change the following sentences to PASSIVE VOICE

1. The postman brings newspapers every day.

2. We picked apples in September last year.

Write questions to the sentences

1. School meetings are held every month in school library. (Where)

2. These books were brought from England by my uncle in 1957. (When?)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конспекти уроків української літератури : 8 кл. URL: <https://www.schoollife.org.ua/107-2020/>.
2. Завдання з алгебри : 8 кл. URL: <https://miyklas.com.ua/p/algebra/8/racionalni-virazi-31777/racionalni-drobi-14102/re-41a11c71-c421-404b-8cbd-06fe9a0a46b7>.
3. Завдання з української мови : 8 кл. URL: <https://learning.ua/mova/vosmyi-klas/hra-z-laikamy-dyzlaikamy>.
4. Завдання з біології : 8 кл. URL: <https://miyklas.com.ua/p/biologiya/8-klas>.

IV СПІВПРАЦЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДТРИМКИ ПЕРШОГО РІВНЯ

Ідея інклюзивної освіти в першу чергу базується на принципах рівності усіх учнів, які мають освітні труднощі, а отже, має забезпечувати оптимальні умови для навчання та виховання дітей, враховуючи свободу вибору місця та способу навчання.

В інклюзивному освітньому процесі зростає значущість співпраці педагогів, фахівців та батьків у частині узгодження цілей і завдань, які вони вирішують, пріоритетів у процесі розвитку дитини, а в подальшому – планування узгоджених дій і методик у роботі.

Батьки, отримавши широкі можливості вибору форми здобуття освіти дитиною, визначення освітнього маршруту та програми навчання, отримали одночасно і велику відповідальність. І тепер в умовах інклюзивної освіти батьки, педагогічні працівники та фахівці мають стати співавторами у побудові стратегії та реалізації освітнього маршруту дитини [3]. Співробітництво в такій команді має включати «розуміння – підтримку – спільні дії» і бути спрямованим на отримання результату, максимально можливого рівня, що задовольняє потреби всіх учасників взаємодії.

Звичайно, потрібно враховувати і те, що батьки, які обирають певний заклад освіти для своєї дитини, можуть зіткнутися з різними труднощами і непередбачуваними ситуаціями, які, безсумнівно, існують в інклюзивній освіті. Практика свідчить – коли виникають подібні проблеми, то постає питання, хто винен і що тепер з цим робити? В таких випадках на ситуацію варто завжди дивитися комплексно, щоб побачити і першопричину, і наслідки.

4.1 РОБОТА З БАТЬКАМИ ДИТИНИ, ЯКА МАЄ ОСВІТНІ ТРУДНОЩІ

Всі ми чудово розуміємо, що сім'я є елементом стабільності в житті кожної дитини, в якій батьки та інші члени родини є основною та постійною фігурою, тоді як вчителі та інші фахівці можуть змінюватися досить часто. Комунікація з батьками дітей з освітніми труднощами має свої особливості, і це є окремим завданням для фахівців команди супроводу, адже зусилля педагогічних працівників ефективні лише за умови підтримки батьків, зрозумілі для них і відповідають потребам сім'ї.

Часто виховання та опіка над дитиною з освітніми труднощами стає причиною дезадаптації всієї сім'ї, викликає серйозні емоційні переживання, може частково порушувати звичний спосіб життя родини тощо.

Саме тому батьки потребують допомоги та підтримки, у тому числі психологічної, спрямованої на зниження у них рівня психоемоційної напруги та запуску конструктивних змін. Слід пам'ятати, що батьки більш схильні бути відвертими та щирими в особистих питаннях щодо себе та своїх дітей з тими фахівцям, до яких вони відчувають довіру [1]. Але моральні цінності, бажання і пріоритети батьків можуть різнитися, тому немає якоїсь єдиної універсальної моделі роботи з ними.

Підтримка батьків дітей з освітніми труднощами також пов'язана з їхнім навчанням та просвітництвом з метою формування знань про особливості дитини, формуванням умінь використовувати знання для побудови взаємодії з дитиною, формуванням батьківської компетентності.

Батьки, які мають дітей з освітніми труднощами, досить часто відчувають провину і навіть образу за те, що життя власної дитини буде не таким щасливим та спокійним, яким би хотілося. Вони можуть тривожно очікувати негативного ставлення з боку оточення щодо себе і до дитини. Тому ідея спільного навчання може сприйматися як можливість того, що з їхніх дітей будуть насміхатися, принижувати та глузувати. Ці страхи можна зрозуміти та прийняти. Деякі батьки взагалі не бажають займатись своєю дитиною, інші адекватно оцінюють стан речей та готові до співпраці із закладом освіти.

У таких випадках важливо звертати увагу на наступні показники, які демонструють ступінь прив'язаності та довіри між дитиною та батьками.

Чи цікавляться батьки дитиною?

Чи цікавить батьків успішність дитини в закладі освіти?

Чи говорять батьки про позитивну та негативну поведінку дитини?

Чи подобається батькам проводити час із дитиною?

Чи дозволяють батьки дитині спілкуватися з друзями?

Чи володіють батьки інформацією щодо того, що подобається і не подобається їхній дитині?

Чи демонструють батьки реакцію на те, що говорить дитина?

Чи говорять батьки дитині про свої почуття, про те, що вони її люблять?

Відповідно до результатів спостережень і аналізу отриманої інформації буде дуже корисно використовувати її для планування подальших стратегічних втручань.

Одним з важливих аспектів роботи батьків у команді супроводу, а точніше одним з головних завдань, є постійне повідомлення педагогам актуальної інформації щодо дитини [4]. Обмін важливою інформацією може позитивно впливати на освітній процес дитини, оскільки це дає змогу педагогічним працівникам адаптувати можливості навчання та вчасно вирішувати делікатні питання.

У свою чергу кожен учасник команди супроводу має чітко усвідомлювати, що на результативність роботи з сім'єю впливають певні особистісні установки батьків, і це може шкодити встановленню гармонійного контакту з дитиною та навколишнім світом. Трапляються інколи випадки, коли батьки дитини з освітніми труднощами, яка навчається в школі, намагаються приховувати наявні проблеми і не приймають допомогу фахівців школи, що може спричинити неуспішність дитини і проблеми, пов'язані з адаптацією загалом. У значної частини батьків проявляється відгородженість від зовнішнього світу та небажання йти на контакт із соціумом, що також ускладнює роботу. Тому слід враховувати вибір стратегії поведінки, починаючи з розуміння емоційного стану батьків.

До основних труднощів і проблем, що найчастіше проявляються в поведінці і діях батьків дітей і характеризують їхню недостатню готовність до взаємодії, належать:

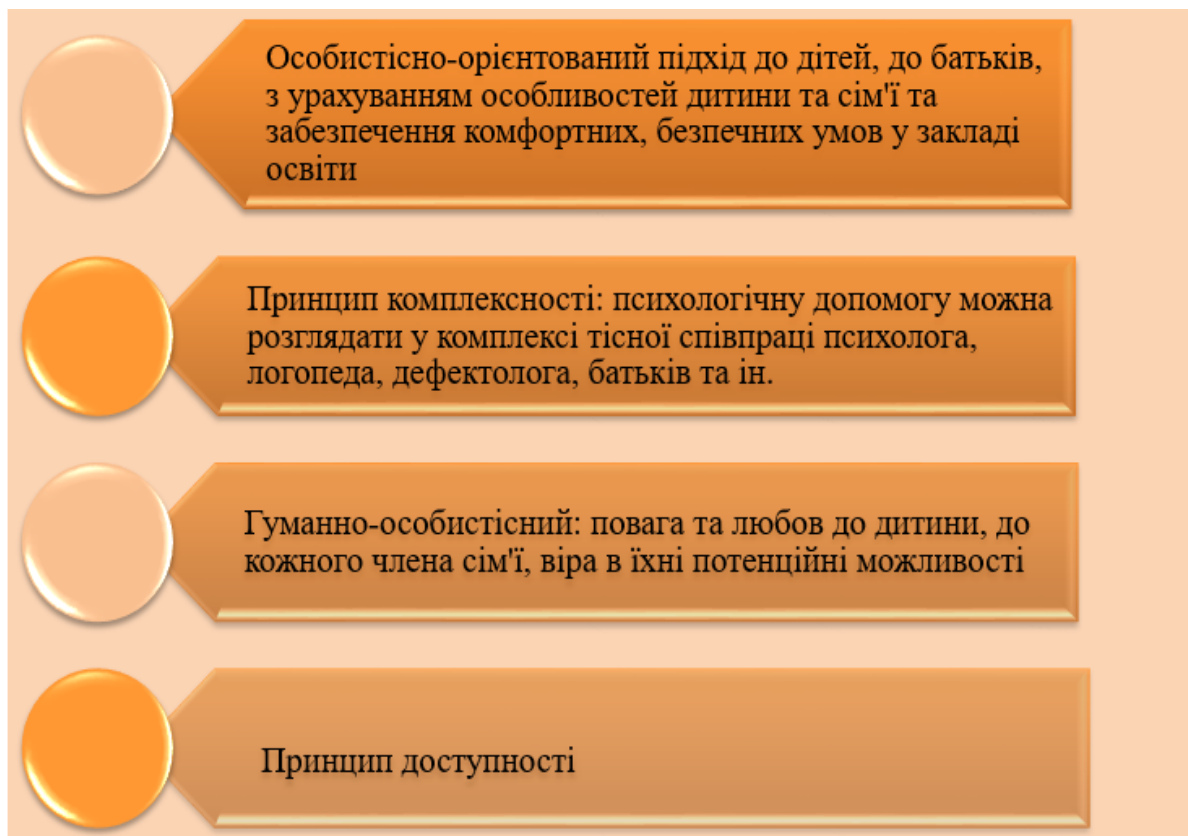
У таких ситуаціях слід розуміти, що передумовою ефективних відносин в першу чергу є емпатія. Тобто здатність бачити світ очима іншої людини, відчувати її переживання і потреби, розуміти емоційний стан [2]. А в інклюзії ефективні стосунки являються чи не найголовнішим фактором прогресу у взаємодії між педагогами та батьками.

В якості пропозицій для підтримки батьків доцільними будуть наступні форми співпраці:

	Відкрите регулярне спілкування з батьками та дитиною
	Проста і зрозуміла мова під час спілкування
	Залучення до практичної діяльності з дитиною разом з фахівцями (ігри, виховні заходи, екскурсії)
	Надання можливості вносити пропозиції та ухвалювати рішення в процесі створення ІІР
	Інформування про засідання команди супроводу
	Залучення до створення та адаптації дидактичних матеріалів

Важливо також пам'ятати, що батьки дітей з освітніми труднощами приймають участь у процесі створення індивідуальної програми розвитку дитини (ІІР): надають інформацію про дитину, її родину, надають необхідну допомогу для забезпечення прогресивного, всебічного розвитку дитини [4]. Цей процес потребує зусиль з обох сторін, тому що не всі батьки мають бажання приймати участь у цій справі. І в таких ситуаціях батьки потребують компетентної і тактовної підтримки з боку вчителя, класного керівника, практичного психолога закладу освіти та ін.

Основні принципи, яких варто дотримуватися у роботі з батьками:

Якщо фахівці закладу освіти зможуть зробити батьків своїми помічниками та однодумцями, то школа стане сильнішою за всіма критеріями. Для цього взаємодія з батьками має будуватися у формі зустрічного руху, і вектори прагнення, і цілі, і форми роботи та способи їх здійснення повинні тут співпадати. Тоді не буде причин для нерозуміння, а все, що буде відбуватися у школі, сприйматиметься батьками з розумінням.

Один з ключових моментів забезпечення ефективного функціонування команди супроводу у форматі «дім – школа» – це налагодження позитивних робочих стосунків з батьками дитини, яка навчається. Найкращий варіант для цього – знайомство членів команди супроводу з батьками на початку процесу здобуття освіти дитиною та налагодження постійної комунікації з ними. Закладам освіти потрібно максимально використовувати можливості батьківських зборів та індивідуальних бесід для співпраці й обміну інформацією. Діти більше ідуть на контакт, поважають педагогів і персонал закладу, коли відчувають і усвідомлюють, що батьки схвалюють та підтримують їхні зусилля.

4.2 ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛІВ ТА Д ОДАТКОВИХ ФАХІВЦІВ

Ефективні стосунки між фахівцями, які працюють із дитиною з освітніми труднощами, формуються на основі спільної відповідальності. Водночас основна відповідальність за формування стосунків покладається на керівника закладу освіти, який має надати роз'яснення щодо чіткого розуміння сторонами своїх ролей та обов'язків, а також створити можливості для їх постійного вільного обговорення. Також ефективна комунікація залежить від того, наскільки обидві сторони чують одна іншу та враховують отриману інформацію [2]. Тому варто завчасно обговорити такі моменти:

- Які дані є важливими під час спостереження і як орієнтуватися на них в момент прийняття рішень?
- Що і як варто документувати щодо поведінки та досягнень дитини, які стандартизовані форми та діагностичні протоколи слід використовувати?
- Як кваліфікувати поведінкові реакції, за якими ведеться спостереження тощо?

Що може піти не так під час організації взаємодії?

Ще під час планування підтримки на першому рівні для дитини в освітньому закладі варто завжди зважати на певні фактори. Комплексна робота команди фахівців закладу освіти повинна ґрунтуватися на системному підході та будуватися на взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Адже всі учасники (педагоги, практичний психолог, соціальний педагог, логопед, класний керівник, батьки та ін.) об'єднуються заради спільної мети – досягнути максимально сприятливого результату у розвитку, адаптації, соціалізації дитини в різних сферах життєдіяльності.

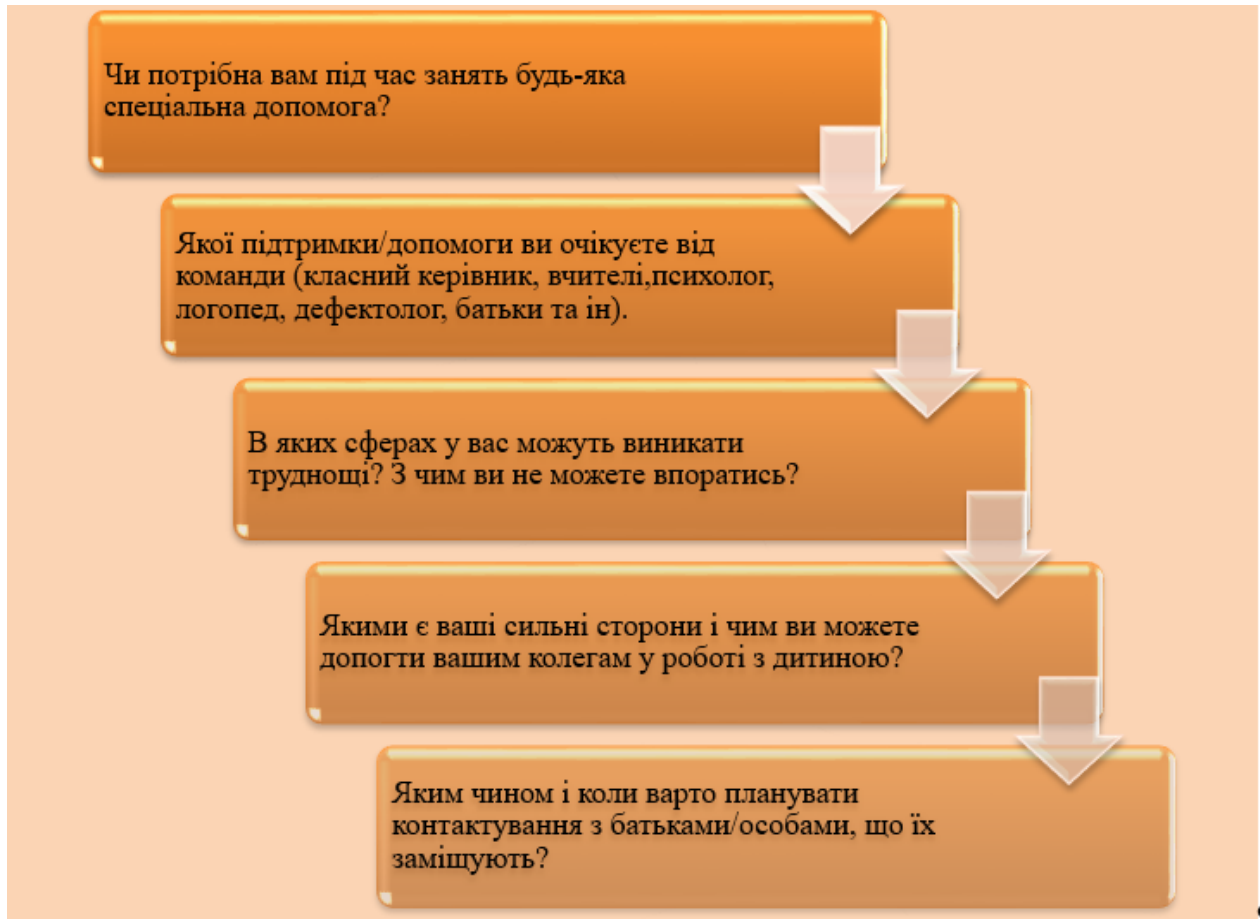
Командний підхід являється необхідною умовою для забезпечення якісної освіти в закладі освіти і сприяє встановленню відносин співпраці [4]. Але не завжди колектив людей, які працюють разом, можна назвати командою. Для цього необхідні такі складові:

- спільне, чітке та узгоджене бачення майбутнього дитини;
- відданість ідеї спільної роботи з урахуванням різних здібностей учасників команди;
- взаємодія, визначення спільних цілей, розуміння й цінування унікальності внеску кожного учасника команди;

- спільна відповідальність, усі члени команди відповідають і звітують за дії і результати досягнень.

Тобто потрібно регулярно виділяти час для спільної роботи команди та обговорення стратегічно важливих питань.

Наприклад, можна використовувати такий перелік питань для обговорення в команді супроводу щодо взаємної готовності до співпраці:

Отже, в інклюзивному освітньому процесі є дуже значущою співпраця педагогічних працівників та батьків дитини з освітніми труднощами, і найкращим алгоритмом стосунків буде «розуміння – підтримка – спільні дії». Практичний досвід показав, що обидві сторони – і батьки, і вчителі – не завжди готові до конструктивної взаємодії. Але всім дітям потрібна підтримка батьків, а діти з освітніми труднощами часто потребують ще більшої уваги і обов’язкового залучення батьків, особливо на початкових етапах, до освітнього процесу. Саме тому батьки є постійними та рівноправними учасниками команди психолого-педагогічного супроводу, яка функціонує в освітньому закладі, і їхня участь у забезпеченні успішного освітнього процесу є дуже важливою для дитини

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даніелс Е. Р., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Львів : Надія, 2000. 255 с.
2. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : КПНПУ ім. Івана Огієнка, 2015. 236 с.
3. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. Київ : АТОПОЛ, 2011. 274 с.
4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

I. ОСВІТНІ ТРУДНОЩІ ТА РІВНІ ПІДТРИМКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Гуменюк Антоніна Валеріївна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР.

II. ПЕРШИЙ РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ДИТИНИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Голентовська Ольга Святославівна, кандидат психологічних наук, завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР.

III. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІТНЬОГО МАРШРУТУ: ПРИКЛАДИ ІПР

3.1. Орієнтири створення ІПР для дитини в межах I рівня підтримки

Голентовська Ольга Святославівна, кандидат психологічних наук, завідувачка ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР.

3.2. Приклад ІПР для дитини, яка має функціональні (сенсорні) та фізичні труднощі

Градівська Віта Михайлівна, методист лабораторії методичного забезпечення КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, учитель Житомирської спеціальної школи № 1 Житомирської обласної ради.

3.3. Приклад ІПР для дитини, яка має навчальні та соціоадаптаційні труднощі

Козир Вікторія Вікторівна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, учитель Житомирської спеціальної школи Житомирської обласної ради.

3.4. Приклад ІПР для дитини, яка має інтелектуальні та навчальні труднощі

Градівська Віта Михайлівна, методист лабораторії методичного

забезпечення КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, учитель Житомирської спеціальної школи № 1 Житомирської обласної ради.

3.5. Приклад ІПР для дитини, яка має соціоадаптаційні труднощі

Козир Вікторія Вікторівна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, учитель Житомирської спеціальної школи Житомирської обласної ради.

IV. СПІВПРАЦЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Гуменюк Антоніна Валеріївна, методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР.

КЗ «ЖИТОМИРСЬКИЙ ОІППО» ЖОР

**РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР
ПІДТРИМКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ**

Вікторія Козир

Антоніна Гуменюк

Ольга Голентовська

Віта Градівська

РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР ПІДТРИМКИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
КЗ "Житомирський ОІППО" ЖОР

Завжди раді співпраці!

Наші контакти:

Сайт

ФБ

e-mail: zt.rcpio@gmail.com